

Nr 212.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten; given Stockholms slott den 18 mars 1921.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Birger Ekeberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 18 mars 1921.

Närvarande:

Statsministern VON SYDOW, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, HANSSON, BESKOW.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Ekeberg anmälde 1902 års löne regleringskommittés betänkande av den 24 januari 1921, delen LXIII, angående reglering av löneförhållanden m. m. vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten jämte åtskilliga i betänkandet (sid. 106—

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 1 saml. 179 häft. (Nr 212.) 1

107) förtecknade framställningar i ämnet, ävensom särskilda, i anledning av kommitténs i betänkandet innefattade förslag infordrade utlåtanden samt till Kungl. Maj:t inkomna framställningar; och anförde departementschefen därefter följande.

Inledning.

Innan jag närmare ingår på kommitténs föreliggande förslag, torde jag få i största korthet erinra om vissa förhållanden, som sammanhånga med avgivandet av förenämnda betänkande.

Den 23 december 1918 uppdrog Kungl. Maj:t åt löneregleringskommittén att uppgöra förslag till ny lönereglering för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten. Kommitténs uppdrag kom emellertid icke att begränsas till allenast löneregleringsfrågan, utan blevo till kommittén, för att tagas i övervägande vid fullgörandet av berörda uppdrag, jämväl remitterade särskilda framställningar beträffande vissa organisatoriska förändringar i avseende å fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten.

Innan kommittén emellertid varit i tillfälle att till närmare behandling företaga ifrågavarande spörsmål, hade fråga uppkommit, huruvida icke det för kommunikationsverken beslutade lönesystemet och därmed förknippade löneprinciper borde överföras och komma i tillämpning inom andra grenar av den civila statsförvaltningen. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 31 december 1919 åt löneregleringskommittén att verkställa utredning, i enlighet med angivna grunder, beträffande ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid statsdepartementen, centrala ämbetsverk och fångvårdsstaten samt att inkomma med det förslag, som av utredningen föranleddes.

På grund av sistberörda uppdrag avgav kommittén den 3 november 1920 betänkande, delen LXII, beträffande ny definitiv lönereglering för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk. Det i nämnda betänkande innefattade förslaget till avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, var avsett att — med nödig komplettering av den reglementsförslaget bifogade tjänsteförteckningen — tillämpas jämväl för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, men berördes icke i betänkandet de mera speciella bestämmelserna rörande lönereglering för befattningshavare vid nämnda styrelse likasom ej heller vid fångvårdsstaten.

Efter framställning av Kungl. Maj:t har, såsom bekant, nu församlade riksdag i princip godkänt avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen; och överensstämmer nämnda reglemente i allt väsentligt med det av kommittén uppgjorda förslaget i sådant hänseende.

I sitt förut omförmälda, den 24 januari 1921 avgivna betänkande delen LXIII beträffande fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten har nu löneregleringskommittén i avseende å nämnda verk upptagit till behandling såväl de mera speciella frågorna rörande lönereglering som ock vissa spörsmål av organisatorisk natur.

I detta sammanhang tillåter jag mig emellertid erinra, hurusom jämlikt Kungl. Maj:ts den 28 maj 1920 givna bemyndigande åt särskilda sakkunniga inom justitiedepartementet uppdragits att verkställa utredning och avgiva förslag till en bestämd plan för fångvårdsväsendets ordnande för framtiden samt till behandling upptaga en del därmed sammanhängande spörsmål. I avseende å den närmare innebörden av det åt nämnda sakkunnige — de s. k. fångvårdssakkunnige — givna uppdraget tillåter jag mig att hänvisa till den redogörelse därför, som den 7 sistlidne januari av mig lämnades inför Kungl. Maj:t vid anmälan av de till andra huvudtiteln av statsverkspropositionen hörande frågor (se bilaga till 1921 års statsverksproposition, andra huvudtiteln sid. 59—60).

Såsom framgår av det uti kommitténs nu ifrågavarande betänkande (sid. 45—46) återgivna uttalande av min företrädare i ämbetet, har emellertid den åt de nämnda sakkunnige anförtrodda utredningen icke varit avsedd att verka rubbning i de åt löneregleringskommittén givna uppdrag beträffande fångvården, utan borde arbetet med löneregleringen för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten samt sakkunnigutredningen kunna bedrivas samtidigt och oberoende av varandra.

Då jag nu övergår till behandlingen av löneregleringskommitténs i betänkandet delen LXIII framlagda förslag beträffande fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, vill jag till en början tillkännagiva, att jag i allt väsentligt ansluter mig till detsamma, och att jag fördenskull torde i viss omfattning kunna inskränka mig till att i fråga om den närmare motiveringen hänvisa till vad i sådant hänseende anförts i betänkandet.

Vad då först angår fångvårdsstyrelsens organisation, tillåter jag mig erinra, hurusom denna styrelse tillkommer att leda och hava in-seende över fångvården i riket samt att styrelsen till följd härav har att förordna om vad som hör till en rätt fångvård och fångbehandling samt till god ordning och hushållning vid statens fångvårdsanstalter ävensom vid fångtransporter. Hos fångvårdsstyrelsen föres tillika straffregistret. Styrelsen är för närvarande så organiserad, att densamma utgöres av en överdirektör såsom chef och två byråchefer såsom ledamöter. Byrå-

Ändringar
i fångvårds-
styrelsens
organisa-
tion.

cheferna förestå, den ene styrelsens kanslibyrå, till vilken höra de styrelsen åliggande personalvårdande ärendena, och den andre dess kameralbyrå, vilken har att ombesörja styrelsens ekonomiska åligganden. Inom kanslibyrån finnes en särskild avdelning för straffregistret under närmaste ledning av en förste aktuarie. För behandling av ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna är inom kameralbyrån inrättat ett arbetskontor med en arbetsintendent såsom föreståndare. Arbetsintendenten förordnas på viss tid, i allmänhet fem år, och åtnjuter avlöning i form av arvode, vilket emellertid är uppfört å styrelsens ordinarie stat.

Förutom de nämnda tjänstemännen finnas hos styrelsen anställda biträdande tjänstemän samt icke-ordinarie befattningshavare.

Vidkommande styrelsens personal och densamma fördelning å de särskilda byråerna och avdelningarna inom styrelsen tillåter jag mig hänvisa till den i betänkandet (sid. 8—9) intagna tablån.

Till det statsrådsprotokoll över justitiedepartementsärenden för den 9 januari 1919, varav utdrag finnes bifogat 1919 års statsverksproposition, andra huvudtiteln, gjorde dåvarande statsrådet och chefen för justitiedepartementet vissa uttalanden, avseende bland annat behovet av förändringar i fångvårdsstyrelsens organisation (se betänkandet sid. 9—14).

I anslutning till berörda uttalanden framlade därefter fångvårdsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 april 1919 förslag angående viss omorganisation av styrelsen, varjämte styrelsen i särskilda skrivelser den 2 juni 1919 till löneregleringskommittén och den 20 april 1920 till Kungl. Maj:t gjort vissa tillägg till sitt berörda förslag. (Betänkandet sid. 14—24.)

*Särskilda
avdelningar
inom styrelsen.*

Kommittén.

Det nu förevarande, av kommittén uppgjorda förslaget i nämnda hänseende, vilket är byggt på styrelsens nyssberörda förslag, avser till en början inrättandet av en ny avdelning inom styrelsen, den sociala avdelningen, samt beredande av självständigare ställning åt avdelningen för straffregistret och åt arbetskontoret.

Kommitténs yttrande beträffande den ifrågasatta *sociala avdelningen* är av följande lydelse:

»Vad först beträffar den ifrågasatta sociala byrån, skulle densamma enligt styrelsens förslag i främsta rummet hava att övervaka fångarnas etiska fostran och vad därmed äger samband samt sålunda närmast hava tillsyn över själavården och undervisningen vid fångvårdsanstalterna med särskild uppmärksamhet fäst vid ungdomsfängelsernas fostrande uppgift.

För nu antydda viktiga grenar av fångvården har hittills inom styrelsen icke funnits någon särskild representant, utan har styrelsens befattning härmed, i likhet med styrelsens övriga personalvårdande uppgifter, ankommit på kanslibyrån. Då emellertid, såsom styrelsen framhållit, kanslibyrån och dess chef på grund av mängden av löpande ärenden endast i mindre omfattning haft tid och tillfälle att ägna sig åt fångarnas etiska fostran, synes det kommittén vara av den största betydelse, att åtgärder vidtagas för att styrelsen må bliva i tillfälle att i nödig omfattning vårda sig härom, och anser kommittén för sådant ändamål böra inom styrelsen inrättas en särskild social avdelning huvudsakligen för nämnda arbetsuppgifter. Under denna avdelning skulle då sortera samtliga prästerliga befattningar samt lärartjänster vid fångvården.

Den styrelsen och närmast dess kanslibyrå nu tillkommande ledningen och kontrollen i fråga om tillsynen över villkorligt frigivna eller eljest från straffanstalterna utgångna personer torde ock lämpligen kunna anförtros den nya avdelningen inom styrelsen.

Den hjälpsamhet beträffande frigivna, vilken ledes av styrelsen, synes kommittén ock vara av natur att med fördel kunna handhavas av den sociala avdelningen, vilken då jämväl skulle hava att på lämpligt sätt samverka med de enskilda föreningar och institutioner, som tagit till uppgift att bistå fångar efter deras frigivning.

Utöver de nu antydda verksamhetsområdena, vilka redan för närvarande tillkomma fångvårdsstyrelsen, skulle enligt föreliggande förslag åt styrelsen och närmast dess sociala avdelning anförtros tvenne nya grenar, nämligen ledningen och kontrollen av den s. k. förundersökningen och den övervakande verksamhet, som är avsedd att i allmänhet följa å villkorlig dom. Av skäl, som framhållits av såväl departementschefen som fångvårdsstyrelsen, synes det ock kommittén, som borde fångvårdsstyrelsen vara särskilt ägnad att handhava nyssnämnda uppgifter, vilka åtminstone delvis skulle motsvara styrelsens befattning med tillsynen över villkorligt frigivna. Då, enligt vad förut är nämnt, sistnämnda verksamhet lämpligen bör handhavas av den sociala avdelningen, lära väl också berörda nya grenar böra hänföras till samma avdelning.

Såsom av det sagda framgår, skulle fångvårdsstyrelsens sociala avdelning få sig förelagda uppgifter av stor vikt och betydelse, vilka säkerligen komma att påkalla ett avsevärt arbete, icke minst i form av inspektioner av fångvårdsanstalterna. Därvid uppställer sig den frågan, huru den nya avdelningen bör vara organiserad. Enligt styrelsens föreliggande förslag skulle avdelningen organiseras såsom en särskild byrå under ledning av en byråchef samt med två biträdande tjänstemän, en notarie och en assistent.

Ehuru kommittén, såsom redan antytts, ingalunda vill förringa betydelsen av de arbetsuppgifter, som skulle ankomma på den sociala avdelningen inom styrelsen, har kommittén dock icke kunnat finna dessa uppgifter vara av sådan beskaffenhet, att åtminstone för det närvarande, och innan nödig erfarenhet vunnits rörande avdelningens arbete, inrättandet av en ny byrå skulle för ändamålet erfordras. De för avdelningen nu avsedda arbetsuppgifterna torde nämligen endast i ringa mån vara av den art att erfordra beslut av styrelsen utan i avsevärd omfattning bliva av kontrollerande och övervakande natur. Vid nu angivna förhållande har kommittén ansett den sociala avdelningen lämpligen böra tills vidare organiseras allena som en särskild avdelning av kanslibyrån, dock under självständig ledning av en byrådirektör. Denne skulle då inom styrelsen föredraga sådana ärenden, som kunna påkalla beslut av densamma, samt såsom ledamot deltaga i dessa ärendens behandling. Då viktigare ärenden tillhörande denna avdelning förekomma till handläggning av styrelsen, bör emellertid chefen för kanslibyrån även närvara vid föredragningen och avgörandet.

Därest i en framtid med styrelsens ämbetsområde skulle förenas nya mera omfattande uppgifter av social natur, vilket icke lärer vara uteslutet, torde frågan om inrättande av en särskild byrå för sociala ärenden kunna bliva föremål för förnyad omprövning.»

Kommitténs förslag innebär vidare, såsom nämnts, att *avdelningen för straffregistret* skulle erhålla en självständigare ställning. Enligt vad som framgår av kommitténs betänkande (sid. 27—28) hade kommittén erhållit den uppfattningen, att de arbetsuppgifter, som tillkomme denna avdelning, vore av den säregna och krävande beskaffenhet, att ledningen av avdelningen icke lämpligen kunde, såsom för närvarande vore föreskrivet, utövas av chefen för kanslibyrån, utan syntes det kommittén nödigt, att ansvaret för avdelningens skötsel anförtroddes åt en särskild befattningshavare. Av fångvårdsstyrelsen hade alternativt ifrågasatts, att ledaren av denna avdelning skulle erhålla antingen byråchefens eller byrådirektörens tjänsteställning. Därvid syntes kommittén böra uppmärksammas, att, vid den tid, då styrelsen föreslagit inrättandet av en särskild byrå för straffregisterärendena under ledning av en byråchef, antalet av dessa ärenden varit osedvanligt stort, men att sedermera en avsevärd nedgång skett, om också dessa ärenden även för närvarande uppginge till ett betydande antal; för år 1920 hade antalet viktigare dylika ärenden uppgått till 19,183. Det syntes kommittén, som borde det vara tillfyllest, att straffregisteravdelningen ställdes under ledning av en byrå-

direktör, vilken emellertid, i likhet med byrådirektören å den sociala avdelningen, skulle hava att såsom ledamot i styrelsen föredraga de straffregisterärenden, som kunde påkalla dylik handläggning, varvid dock föredragning och avgörande av viktigare sådana ärenden borde ske i närvaro av chefen för kanslibyrån.

Vidkommande den återstående delen av *kanslibyrån* har kommittén framhållit, hurusom genom den sålunda föreslagna avlastningen av vissa grupper av ärenden från den egentliga kanslibyrån denna visserligen skulle erhålla någon lättnad i sin för närvarande stora arbetsböda. Men, enligt vad kommittén påpekade, skulle inrättandet av de ifrågasatta nya självständiga avdelningarna för sociala ärenden och straffregisterärenden i realiteten icke medföra någon mera avsevärd minskning i kanslibyråns nuvarande arbetsuppgifter. Därvid ansåge kommittén särskilt böra uppmärksammas, att handläggningen av framställningar rörande villkorlig frigivning allt fortfarande skulle utövas å denna byrå. Med hänsyn till den omfattning, i vilken villkorlig frigivning numera kunde ske, antog kommittén, att dylika ärenden, vilka givetvis påkallade en ingående och omsorgsfull beredning, skulle alltmera taga denna byrås tid och arbete i anspråk, vadan den antydda lättnaden i andra hänseenden syntes komma att till väsentlig del uppvägas av ökningen av antalet dylika ärenden. Ävenledes vore att märka de nya arbetsuppgifter, som tillkomme denna byrå genom inrättandet av utbildningskurser för högre tjänstemän inom fångvården. Någon ökning av den biträdande personalen å denna byrå syntes kommittén i allt fall bliva erforderlig.

Beträffande det under katedralbyrå ställda *arbetskontoret*, vilket har till uppgift att leda arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna, har kommittén föreslagit, att detta kontor skulle avskiljas från nämnda byrå och givas en självständigare ställning under ledning av en byrådirektör.

Vid motiverandet av berörda förslag (betänkandet sid. 28—31) har kommittén till en början erinrat, hurusom den i sitt år 1909 angivna betänkande delen XVII, beträffande fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, hade framhållit behovet av särskilda tjänstemän inom styrelsen för planläggandet och genomförandet av erforderliga anordningar för arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna. Kommittén hade emellertid då antagit, att, sedan arbetena uti ifrågavarande hänseende vid fångvårdsanstalterna kommit i gång och där anställd tjänstepersonal vunnit erfarenhet och vana vid verksamheten och den därmed förenade redovisningen m. m., centralledningens ingripande i detaljerna skulle bliva mindre behövt, ehuru vissa viktiga uppgifter måste allt framgent kvarstå hos fångvårds-

styrelsen. Även om alltså en del av de göromål, som för det dåvarande tillhörde den centrala ledningen, framdeles skulle komma att frångå den samma, hade kommittén dock ansett under alla omständigheter särskilda arbetskrafter där bliva för ändamålet behöfliga. Vid berörda förhållande hade kommittén funnit sig böra i sitt förslag tillse, att tillräckliga krafter måtte finnas anställda för arbetsledningen under sådana former emellertid, att minskning skulle kunna ske i mån av göromålens då motsedda nedgång. Kommittén hade fördensskull icke ansett det lämpligt att uppföra arbetsintendenten såsom ordinarie tjänsteman, utan skulle förordnande å befattningen lämnas för vissa år, exempelvis fem, varigenom vunnes tillfälle att omlägga eller möjligen indraga befattningen, när tiden därför syntes inne.

Efter denna erinran har kommittén uti sitt nu förevarande betänkande vidare anfört följande:

»Enligt vad fångvårdsstyrelsen nu framhållit, har emellertid erfarenheten under de gångna åren givit vid handen, att arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna redan under hittills rådande förhållanden tagit sådan omfattning, att någon tanke, enligt styrelsens mening, icke vidare kan finnas på en indragning av arbetsintendentsbefattningen. Den av styrelsen uttalade uppfattningen härutinnan anser sig kommittén icke kunna jäva; och, därest såsom av såväl departementschefen som styrelsen ifrågasatts, vid de större anstalterna komma att anordnas mera fabriksmässiga industrier med maskinella anordningar för produktion i större skala, lärer behovet av en för ändamålet väl kvalificerad ledare inom styrelsen än mera göra sig gällande. Emellertid uppställer sig det spørsmålet, huruvida denne ledare bör givas ordinarie anställning eller icke. För befattningens uppehållande på förordnande talar givetvis fortfarande önskvärdheten att städse hava befattningen besatt med en person, vilken står i sin fulla kraft och har den affärsduglighet och förmåga av initiativ, som erfordras. Å andra sidan torde det icke kunna förnekas, att avsevärda olägenheter kunna vara förenade med personombyten å ifrågavarande befattning.

Såsom jämväl av styrelsen antytts, har nämligen arbetsintendentens åligganden numera fått en sådan omfattning och ett så mångsidigt innehåll, att avsevärd tid i allmänhet torde erfordras för en ny innehavare av befattningen att sätta sig in i de säregna förhållanden, under vilka fångarbetet måste försiggå, samt att förvärva erforderlig erfarenhet i denna arbetsdrifts skiftande grenar.

Såsom en annan olägenhet av den nuvarande anordningen har för kommittén framhållits, att, då till arbetsintendent förordnats ordinarie

tjänsteman vid fångvården, dennes ordinarie befattning långa tider måst uppehållas på förordnande, vilket i sin ordning föranlett andra förordnanden i succession, något som givetvis icke varit till fördel för tjänsternas behöriga bestridande och även för de tillförordnade tjänstemännen själva medfört vissa olägenheter.

Då, såsom redan är nämnt, en indragning av befattningen såsom föreståndare för arbetskontoret icke vidare torde kunna ifrågakomma, synes därmed huvudskälet för tjänstens tillsättande allenast på förordnande kunna anses hava förfallit. Om också, på sätt redan antytts, vissa andra skäl skulle kunna anföras för en större frihet i avseende å formen för anställandet av arbetsintendenten, synes dock icke tillräcklig anledning föreligga att bibehålla den nuvarande anordningen, särskilt med hänsyn till de olägenheter, som kunna uppstå i sammanhang med uppehållandet av en sådan tjänstemans ordinarie befattning.

Emellertid skulle man ju till undvikande härav kunna tänka sig en liknande anordning som den, vilken tillämpas beträffande vissa befattningar vid kommunikationsverken, nämligen inrättande av en sådan ordinarie befattning, som tillsättes medelst förordnande på viss tid och är förenad med pensionsrätt. En dylik åtgärd har dock icke syntts kommittén böra tillämpas i fråga om nu förevarande tjänst, då densamma näppeligen torde vara av den betydelse, att den kan motivera den högre avlöning och den särskilda kostnad för pensionering, som därav måste påkallas.

Med hänsyn härtill och då en viss kontinuitet å befattningen av förut anförda skäl synes önskvärd, har kommittén funnit sig böra tillstyrka, att befattningen såsom föreståndare för fångvårdsstyrelsens arbetskontor ombildas till en ordinarie tjänst, i byrådirektörs tjänsteställning. Denne byrådirektör skulle i styrelsen föredraga arbetsdriften rörande ärenden och därvid inträda såsom ledamot av styrelsen. I viktigare frågor bör emellertid föredragningen och avgörandet ske i närvaro av chefen för kameralbyrån.

Då kommittén sålunda ansett sig kunna förorda, att befattningen såsom föreståndare för arbetskontoret omändras till ordinarie tjänst, har kommittén utgått från den bestämda förutsättningen att det må tillses, att tjänsten så vitt möjligt städse hålles besatt med en person, som motsvarar de fordringar särskilt i fråga om affärsduglighet och förmåga av initiativ, vilka måste ställas å denne tjänsteman. Därest det emellertid skulle visa sig, att befattningens innehavare av en eller annan anledning icke fyller nyss angivna fordringar, bör han för den skull, så snart tillfälle därtill gives — med tillämpning av bestämmelserna i 13 § 1 och 2 mom. i det föreslagna avlöningsreglementet — överflyttas till annan, i nämnda hänseenden mindre krävande befattning.

I sammanhang härmed synes den för arbetskontoret erforderliga biträdande personalen böra beredas ordinarie anställning.»

*Fångvårds-
sakkunniga.*

De förenämnda s. k. fångvårdssakkunniga, vilka avgivit utlåtande i anledning av löneregleringskommitténs förevarande betänkande, hava beträffande förslaget om nya avdelningar inom fångvårdsstyrelsen anfört, att de sakkunniga väl funnit de föreslagna befattningarna i byrådirektörs grad, vilka avsetts för ledarna av dels arbetskontoret och dels den sociala avdelningen, böra bliva av betydelse för den vidare utvecklingen av fängelsernas arbetsdrift och åt fångvården lämnade uppgifter av social natur. De sakkunniga ansågo emellertid, att de organisationsförslag beträffande fängelseväsendet i dess helhet, vilka kunde framgå såsom resultat av deras utredningsarbete, kunde bliva av beskaffenhet att beröra de ifrågasatta tjänsternas verksamhetsområden på ett sådant sätt, att med deras uppförande på ordinarie stat tills vidare syntes böra anstå. I stället förordade de sakkunniga, att tills vidare å extra stat skulle anordnas motsvarande tjänster.

Beträffande de övriga föreslagna tjänsterna å arbetskontoret och den ifrågasatta sociala avdelningen likasom angående straffregisteravdelningen och den för denna avdelning avsedda byrådirektörsbefattningen innehåller däremot de sakkunnigas utlåtande icke något uttalande.

Jag torde i detta sammanhang böra omförmåla, att chefen för fångvårdsstyrelsen, vilken tillhör de sakkunniga, icke deltagit i de sakkunnigas beslut rörande förevarande ärende.

*Fångvårds-
styrelsen.*

Fångvårdsstyrelsen, som jämväl avgivit utlåtande över kommitténs nu omhandlade betänkande, har därvid icke haft något att erinra mot vad kommittén uti olika hänseenden föreslagit. I anledning av fångvårdssakkunnigas berörda förslag om uppförande å extra stat av byrådirektörsbefattningarna å arbetskontoret och den tilltänkta sociala avdelningen har styrelsen gjort följande uttalande:

»De sakkunniga, som icke haft något att invända mot uppförandet å ordinarie stat av övriga befattningshavare inom arbetskontoret och den sociala avdelningen, torde få anses härmed hava för sin del vitsordat den permanenta behövligheten av detta kontor och denna avdelning. Vid sådant förhållande och då uppenbarligen dessa synnerligt viktiga grenar av styrelsens verksamhet icke kunna lämnas utan ledare, har styrelsen svårt att inse, varför de båda ifrågasatta chefsbefattningarna icke skulle uppföras å ordinarie stat.

Löneregleringskommittén ställer i sitt betänkande i utsikt den sociala avdelningens utväxande till en särskild byrå i enlighet med styrelsens ursprungliga förslag. Varje tanke på en blivande omläggning i inskränkande riktning har

varit kommittén främmande; och det kan knappast förmodas, att en sådan tanke lett de sakkunniga, vilka det måste ligga varmt om hjärtat att främja ej minst fångvårdens sociala uppgift. Icke heller kunna de sakkunniga förmodas hava grundat sin mening i fråga om arbetskontorets ledare på en tanke att beskära kontorets uppgifter, vilka även de måste vara ett huvudintresse för de sakkunniga, likasom det är och under alla växlingar måste förbliva för fångvården.

Uppföras icke tjänsterna å ordinarie stat lära betydligt ökade svårigheter uppstå att förvärva lämpliga ledare, åtminstone i vad den sociala avdelningen beträffar; och vad ledarebefattningen å arbetskontoret angår skulle uppstå en otrygghet, som helt säkert bleve till allvarlig nackdel i betraktande särskilt därav, att nuvarande arbetsintendentsbefattningen ingår i den ordinarie staten, ehuru innehavaren av Eders Kungl. Maj:t förordnas på fem år. En befattnings nedflyttande från ordinarie till extra stat ingiver lätt uppfattningen om tjänstens förestående avskrivning, en uppfattning, som ingalunda skulle främja fångvårdens betydande arbetsdrift och dennas utvecklingsmöjligheter.»

Såsom av det förut sagda framgår, innebär kommitténs förslag, att inom styrelsens kanslibyrå inrättas en social avdelning med i huvudsak de arbetsuppgifter, som i det föregående angivits, och under ledning av en byrådirektör,

att den till kanslibyrån hörande avdelningen för straffregistret ställes under ledning av en byrådirektör,

att arbetskontoret organiseras såsom en ordinarie avdelning inom styrelsens kameralbyrå under ledning av en byrådirektör, samt

att envar av nämnda byrådirektörer skall såsom ledamot i styrelsen föredraga till hans avdelning hörande ärenden, dock med iakttagande, vad viktigare ärenden angår, att föredragningen sker i närvaro av vederbörande byråchef.

Vad angår den föreslagna nya avdelningen för sociala ärenden, synes mig ett oavvisligt behov av dess inrättande föreligga. Härvid hava huvudsakligen följande synpunkter varit för mig bestämmande.

Fångvårdens utan allt tvivel viktigaste uppgift är att, vid sidan av och i samband med straffets verkställande, söka förbättra och återupp-
rätta de personer, som intagas å fångvårdsanstalterna. Bland de medel för vinnande av berörda syfte, som stå fångvården till buds, hava särskilt tvenne under senare tid trätt i förgrunden, nämligen den verksamhet, som inom fångelserna äger rum för fångarnas etiska fostran, samt den verksamhet, som avser fångarnas stödjande efter frigivningen. Med förenämnda uppgifter sammanhänger ock i viss mån den åt fångvården anförtrodda ledningen och kontrollen i fråga om tillsynen över villkorligt frigivna.

Departement-
chefen.

Sociala av-
delningen.

För ett riktigt och målmedvetet utövande av nämnda verksamhetsgrenar måste enligt min mening finnas en central ledning, vilken jämväl bör hava sin uppmärksamhet inriktad på att söka åstadkomma den ytterligare utveckling inom ifrågavarande områden, som må befinnas önskelig. Skulle däremot en gemensam ledning för de olika organ, som närmast hava att utöva berörda verksamhetsgrenar, icke förefinnas, synes det mig kunna i vissa fall befaras, att arbetet icke bedrives efter enhetliga grunder samt att det eljest handhaves på ett mindre tillfredsställande sätt.

Då jag således anser en central ledning oundgängligen erforderlig för fångvårdens nu omhandlade verksamhetsområden — särskilt om arbetet inom dessa grenar skall kunna, såsom önskligt är, än vidare utvecklas — kan jag icke finna annat än att denna ledning fortfarande, såsom hittills varit fallet, bör handhavas av fångvårdsstyrelsen, varvid dock måste tillses, att styrelsen bliver så utrustad med arbetskrafter, att den på ett fullt tillfredsställande sätt kan fylla denna sin uppgift.

Då jag i likhet med kommittén anser det lämpligt att åt fångvårdsstyrelsen anförtros två nya verksamhetsområden, vilka nära gränsa till de nyss angivna, nämligen ledningen och kontrollen av den s. k. förundersökningen och den övervakande verksamhet, som betingas av rättsinstitutet villkorlig dom, lär det bliva än mer erforderligt att inom styrelsen inrättas en särskild avdelning för samtliga nu omförmälda uppgifter på det sociala området. I sådant hänseende skulle till och med kunna ifrågasättas, huruvida ej för dessa uppgifter borde inom styrelsen finnas en särskild byrå under ledning av en byråchef; och skulle, såsom väl är tänkbart, ytterligare liknande uppgifter läggas på fångvårdsstyrelsen, synes det mig nödvändigt att så ock sker. För närvarande torde det emellertid kunna låta sig göra att organisera ifrågavarande avdelning på sätt kommittén föreslagit och sålunda ställa densamma under ledning av en byrådirektör, vilken dock skall hava att såsom ledamot inom styrelsen deltaga i behandlingen av sådana till avdelningen hörande ärenden, som påkalla beslut av styrelsen. Dock torde, såsom ock kommittén föreslagit, det vara lämpligt att chefen för kanslibyrån är närvarande vid behandlingen inom styrelsen av viktigare dylika ärenden.

Då, enligt vad av det föregående torde framgå, behovet av en särskild social avdelning inom styrelsen måste anses vara av permanent natur, kan jag icke finna anledning föreligga att, såsom fångvårdssakkunniga ifrågasatt, uppföra föreståndarbefattningen för avdelningen allenast å extra stat. Härvid vill jag ock särskilt framhålla, att, om ifrågavarande befattningshavare skall kunna med framgång sköta sina viktiga

åligganden, han ock enligt min mening måste intaga den auktoritativa ställning, som en ordinarie anställning innebär. Ävenledes anser jag mig böra betona, att, då det gäller att för ifrågavarande befattning kunna förvärva en verkligt dugande och i allo lämplig person, det är av den största betydelse att kunna erbjuda de förmåner, som äro förenade med ordinarie anställning. Jag anser sålunda byrådirektörsbefattningen å den sociala avdelningen böra uppföras å ordinarie stat.

Jag behandlar i det följande frågan om erforderlig biträdande personal å denna avdelning.

Förslaget att inom fångvårdsstyrelsen inrätta en särskild avdelning för straffregistret innebär icke i sak någon mera avsevärd förändring i förhållande till vad redan är fallet. Enligt gällande instruktion sorterar straffregistret visserligen formellt under kanslibyrån, men är detsamma ställt under särskild ledning av en förste aktuarie, vilken till sitt förfogande har biträdande personal.

Avdelningen
för straff-
registret.

Med hänsyn till arten av de uppgifter, som åligga straffregistersavdelningen, torde det ock ligga i sakens natur, att denna avdelning måste intaga en från fångvårdsstyrelsens övriga avdelningar tämligen fristående ställning samt att föreståndaren för straffregistersavdelningen måste i största utsträckning självständigt leda och ansvara för arbetet å avdelningen. Jag erinrar i detta hänseende, hurusom det åligger föreståndaren, bland annat, att kontrollera varje inkommen straffuppgift för att tillse, att den överensstämmer med utslag och gällande föreskrifter, samt att i förekommande fall genom skriftväxling med domare och andra myndigheter söka åstadkomma erforderlig rättelse; föreståndaren är personligen ansvarig för straffregistersutdragens överensstämmelse med registret.

I betraktande av de mycket ansvarsfulla uppgifter, som åligga föreståndaren för denna avdelning och som av denne måste kräva en osviklig noggrannhet samt en ej ringa juridisk insikt, synes det mig vara av den största vikt att denne befattningshavare erhåller en sådan tjänsteställning, att man städse må kunna påräkna att för befattningen erhålla och där behålla en fullt kvalificerad och lämplig person.

Jag anser mig fördenskull böra förorda, att, på sätt kommittén föreslagit, straffregisteravdelningen ställes under ledning av en byrådirektör, vilken skall hava att såsom ledamot i styrelsen föredraga sådana straffregisterärenden, vilka undantagsvis kunna påkalla dylik handläggning, varvid dock föredragning och avgörande av viktigare sådana ärenden bör ske i närvaro av chefen för kanslibyrån.

Jag återkommer längre fram till frågan om den biträdande personalen å denna avdelning.

Arbets-
kontoret.

Vidkommande det under kameralbyrån ställda arbetskontoret innebär, såsom förut nämnts, kommitténs förslag, att detta kontor skulle avskiljas från nämnda byrå och organiseras såsom en ordinarie avdelning inom kameralbyrån under ledning av en byrådirektör.

Innan jag närmare angiver min ståndpunkt till berörda förslag, tillåter jag mig att något erinra om tillkomsten av kontorets nuvarande organisation samt beträffande omfattningen av kontorets verksamhet.

I äldre tider ankom det i allmänhet på vederbörande fängelseförvaltning att anskaffa lämpliga arbeten för fångarna. För sådant ändamål åtnjöto vissa befattningshavare, i främsta rummet direktörerna, andel i fångelsernas behållna arbetsinkomst. Sedan emellertid vid de större fångvårdsanstalterna, de s. k. straff- och arbetsfångelserna, tillgodogörandet av fångarnas arbeten i regeln övertagits av entreprenörer, ansågs arbetsprovisionen vara överflödigt och indrogs densamma för befattningshavare vid dessa fångelser från och med år 1875. Vid de mindre fångvårdsinrättningarna, de s. k. läns- och kronocellfångelserna, bibehölls fortfarande det äldre systemet. Följden härav blev emellertid, att fångarbetet i länsfångelserna och kronohäktena över huvud taget nedsjönk under vad som kunde befinnas önskvärt, såsom till rensning av kaffebönor, spritning av fjäder och dun o. d.

Arbetsanskaffningen övertogs emellertid sedermera av staten vid läns- och kronocellfångelser, likasom redan tidigare skett vid de centrala anstalterna, och indrogs i sammanhang härmed från och med år 1904 arbetsprovisionen jämväl för befattningshavarna vid nämnda mindre fångelser.

Genom kungl. brev den 14 oktober 1904 meddelades föreskrifter därom, att de för vissa statsförvaltningar erforderliga persedlar, vilka vore av beskaffenhet att lämpligen kunna förfärdigas av fångar, skulle i så stor utsträckning som möjligt tillverkas å fångelserna.

På framställning av fångvårdsstyrelsen förordnade Kungl. Maj:t år 1907 om inrättande på extra stat av en särskild avdelning inom styrelsen för besörjande av ärenden rörande arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna.

Uti löneregleringskommitténs förenämnda år 1909 avgivna betänkande, delen XVII, vilket legat till grund vid utformandet av den nuvarande organisationen av fångvårdsstyrelsen, framhöll kommittén, såsom förut är nämnt, behovet av särskilda tjänstemän inom styrelsen för plan-

läggandet och genomförandet av erforderliga anordningar för arbetsdriften. Ehuru kommittén antog, att, sedan arbetena uti ifrågavarande hänseende vid fångvårdsanstalterna kommit i gång, centralledningens ingripande i detaljerna skulle bliva mindre behövt, ansåg kommittén dock, att mottagandet av ingående beställningar och deras fördelning mellan fångvårdsanstalterna för bästa tillvaratagande av tid och tillgängliga arbetskrafter, ävensom upphandlingen av materialier, kontrollen över dessas ändamålsenliga och ekonomiska användning, tillsynen över tillverkningarna och medelsförvaltningen för det hela måste i huvudsak kvarstå hos fångvårdsstyrelsen. Med hänsyn särskilt till den då motsedda minskningen av göromålen å styrelsens avdelning för arbetsdriften, föreslog kommittén emellertid, att föreståndaren för avdelningen, arbetsintendenten, för det dåvarande icke skulle uppföras såsom ordinarie tjänsteman, utan skulle förordnande å befattningen lämnas för vissa år, exempelvis fem.

Vid den år 1910 beslutade organisationen av fångvårdsstyrelsen följdes kommitténs förslag i berörda hänseenden.

Enligt vad erfarenheten under den därefter gångna tiden givit vid handen, hava emellertid göromålen inom arbetskontoret, långt ifrån att minskas, tvärtom i allmänhet avsevärt stigit.

För att giva en uppfattning rörande omfånget av den arbetsdrift, som arbetskontoret har att leda, torde jag få meddela följande uppgifter rörande inkomsten av arbetsdriften:

År	Arbetsin- komst. Kronor.	År	Arbetsin- komst. Kronor.
1904	211,372: 73	1913	730,837: 23
1905	224,051: 15	1914	739,125: 27
1906	357,285: 94	1915	820,715: 79
1907	418,467: 52	1916	794,754: 77
1908	568,746: 20	1917	731,924: 26
1909	627,005: 71	1918	840,981: 26
1910	628,485: 14	1919	689,712: 15
1911	658,266: 15	1920	647,472: 71
1912	692,451: 09		

Beträffande nedgången i inkomst under åren 1919 och 1920 har jag inhämtat, att denna dels varit beroende på de allmänna svårigheter, kristiden medfört, och dels den väsentligt minskade tillgång på yrkeskunniga fångar för arbetsdriften, som föranletts av de omfattande ny- och ombyggnadsarbeten vid vissa fängelser, vilka utförts med tillhjälp

av fångar. I förenämnda inkomstsiffror är nämligen icke inräknat värdet av det arbete, som utföres för fångvårdens räkning, likasom däri icke heller ingå några inkomster av jordbruksdrift.

Genom fångvårdsstyrelsens och närmast arbetskontorets försorg sker upphandling av de för arbetsdriften erforderliga materialier, i den mån de icke tillhandahållas av beställaren.

Följande tablå utvisar det fångvården under nedanstående tidsperiod tillgodoförda värdet av materialier, vilka genom fångvårdens försorg upphandlats i och för tillverkningar för andra statsförvaltningar.

År	Kr.	År	Kr.
1907	453,787: 20	1914	716,571: 31
1908	503,483: 60	1915	933,967: 65
1909	560,213: 55	1916	706,622: 62
1910	538,952: 06	1917	1,647,382: 45
1911	734,994: 34	1918	1,188,460: 75
1912	730,609: 94	1919	1,575,309: 55
1913	731,266: 10		

Av de nu anförda uppgifterna torde framgå, att den arbetsdrift, som äger rum vid fångelserna, är av en betydande omfattning. En ytterligare utveckling av densamma torde vara att motse, därest, såsom de s. k. upphandlingssakkunniga lära komma att föreslå, statsförvaltningarna åläggas att i större omfattning än hittills låta utföra arbeten genom fångvårdens försorg.

Redan med verksamhetens nuvarande omfattning synes det mig uppenbart, att en så betydande arbetsdrift icke kan på ett tillfredsställande sätt hållas igång utan en central ledning. Jag tillåter mig i sådant hänseende endast erinra därom, att särskilt de stora olägenheter, som den förut tillämpade decentralisationen visat sig medföra, ledde till inrättandet av det nuvarande arbetskontoret och att sedan dess arbetsdriften utvecklats på ett säkerligen då oanat sätt.

Då jag sålunda anser någon tvekan icke kunna råda, att inom styrelsen städe måste finnas en särskild avdelning för arbetsdriften, kan jag, lika litet som ifråga om den sociala avdelningen, tillstyrka, att — såsom de fångvårdssakkunniga satt ifråga — föreståndarbefattningen å denna avdelning göres till en extra befattning med avlöning från anslag å extra stat. Jag vill i sådant hänseende jämväl framhålla, att befattningen för närvarande är uppförd å ordinarie stat, om också avlöningen utgår i form av arvode. Under åberopande i övrigt av vad kommittén i nu

föreliggande betänkande anfört i fråga om lämpligheten att bereda innehavaren av föreståndarbefattningen för arbetskontoret ordinarie anställning samt under erinran att avlöningen å den nuvarande arbetsintendentsbefattningen till och med något överstiger hittills utgående begynnelseavlönning för byrådirektörstjänst, exempelvis i patentverket, finner jag mig böra förorda, att arbetskontoret ställes under ledning av en ordinarie byrådirektör med skyldighet att föredraga de till hans avdelning hörande ärenden, dock med iakttagande, vad viktigare ärenden angår, att fördragningen sker i närvaro av kameralbyråchefen.

Även för den biträdande personalen å arbetskontoret anser jag, i likhet med kommittén, böra beredas ordinarie anställning, varom jag i det följande kommer att framlägga förslag.

Jag övergår nu till frågan om den biträdande personal, som må vara erforderlig för styrelsens särskilda byråer och avdelningar.

Vad då till en början beträffar de två sekreterarebefattningarna, som för närvarande bägge tillhöra kanslibyrån, har kommittén, enligt vad som framgår av betänkandet (sid. 31—33), föreslagit vissa ändringar i fråga om deras ställning och arbetsuppgifter.

Under erinran hurusom bägge sekreterarna för närvarande hade att utföra arbete för såväl kanslibyrån som kameralbyrån, har kommittén framhållit, att den sålunda tillämpade fördelningen av arbetsuppgifterna mellan sekreterarna befunnits icke i allo lämplig för arbetets behöriga gång. Enligt kommitténs förslag, vilket jag finner vara välbetänkt, skulle den ene sekreteraren fortfarande tillhöra kanslibyrån och huvudsakligen utföra sekreterargöromål för denna byrå, den sociala avdelningen däri inbegripen, samt bestrida ombudsmansgöromålen hos styrelsen, under det att den andra sekreteraren skulle överflyttas till kameralbyrån och svara för samtliga sekreterargöromål å denna byrå.

Huru än fördelningen av arbetsuppgifterna mellan de bägge sekreterarna må bliva närmare bestämd i instruktion och arbetsordning, förutsätter emellertid jag, i likhet med kommittén, att vardera sekreteraren, liksom varje tjänsteman i styrelsen, skall hava skyldighet att, i mån av behov, jämväl förrätta göromål, som eljest ankomma på annan befattningshavare vid verket.

Vad kanslibyråns personal i övrigt beträffar, avser kommitténs förslag, att de åligganden, som nu tillkomma den till byrån hörande befattningen såsom registrator och aktuarie, skulle övertagas av en kvinnlig befattningshavare. Då, såsom kommittén framhållit, nämnda åligganden inom fångvårdsstyrelsen torde vara av jämförelsevis enkel

*Biträdande
ordinarie
personal.*

beskaffenhet och registratorsgöromål inom vissa andra verk kunnat med fördel anförtros åt kvinnliga befattningshavare, anser jag mig kunna förorda en dylik anordning.

Enligt av fångvårdsstyrelsen väckt förslag skulle en för kansli-byrån nu avsedd amanuensbefattning utbytas mot en ordinarie tjänst, avsedd för en fångvårdsassistent. Under erinran att styrelsen föreslagit inrättandet av dylika assistentbefattningar jämväl inom andra avdelningar av styrelsen, har kommittén framhållit önskvärdheten av att sådana anordningar vidtoges, varigenom en viss cirkulation av tjänstemän mellan den centrala och den lokala förvaltningen kunde åstadkommas, något som inom andra förvaltningsgrenar visat sig vara av stor betydelse för nödig växelverkan mellan vederbörande förvaltnings olika delar. Då ett dylikt utbyte av arbetskraft mellan fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten även enligt min mening måste anses vara till gagn samt då därtill kommer att det särskilt under senare tider lär ha visat sig svårt och understundom omöjligt för fångvårdsstyrelsen att kunna förvärva personer, som äro villiga att bestrida amanuensbefattningar hos styrelsen, anser jag mig, i likhet med kommittén, böra i princip förorda den föreslagna anordningen, att inom styrelsen må inrättas ordinarie befattningar, avsedda för fångvårdsassistenter.

Vad nu särskilt angår den ifrågasatta ordinarie assistentbefattningen å kanslibyrån, har kommittén funnit sig böra tillstyrka förslaget härutinnan. Då, enligt vad jag inhämtat, behov av förstärkning av de ordinarie arbetskrafterna å denna byrå redan länge gjort sig gällande för utförande av statistiskt och annat utredningsarbete, förande av personal- och andra liggare m. m., synes mig förslaget om inrättandet av ifrågavarande assistentbefattning böra vinna bifall.

Å kanslibyrån skulle inrättas en ordinarie kvinnlig skrivbiträdesbefattning utöver den redan befintliga, enär extra skrivhjälp hittills måst i stor utsträckning anlitas. Jag torde emellertid icke behöva särskilt framhålla, att dessa skrivbiträden skola hava att, i mån av behov, tillhandagå styrelsens samtliga avdelningar med utförande av skrivarbete.

För den sociala avdelningen har kommittén beräknat en tjänsteman i notariegrad samt ett kvinnligt biträde. Den nämnda notarietjänsten skulle emellertid övertagas av den hittillsvarande registratorn och aktuarien å kanslibyrån, vilken befattningshavare genom inrättandet av den kvinnliga registratorstjänsten skulle bliva för ändamålet tillgänglig.

Att för den sociala avdelningen behov förefinnes av en tjänsteman i notarieställning har jag, i likhet med kommittén, ansett vara uppen-

bart, särskilt med hänsyn därtill, att, som byrådirektören å denna avdelning ofta måste företaga inspektionsresor, ansvaret för det löpande arbetet å avdelningen till stor del måste vila på ifrågavarande tjänsteman. Det kvinnliga biträdet skulle hava att förrätta registrerings- och annat bokföringsarbete.

Beträffande personalen å avdelningen för straffregistret må erinras, att där finnas anställda en ordinarie förste aktuarie, en ordinarie aktuarie samt en extra aktuarie ävensom två ordinarie kvinnliga skrivbiträden, därav ett i nuvarande mellangrad samt ett i nuvarande lägsta grad. Enligt nu föreliggande förslag skulle avdelningens ordinarie personal bestå av, förutom byrådirektören, en aktuarie samt de bägge skrivbiträdena. Däremot torde den extra aktuariefattningen tills vidare icke vara erforderlig.

Enligt kommitténs förslag beträffande den biträdande personalen å kameralbyrån skulle den nuvarande manliga första-gradstjänsten såsom kassör och bokhållare utbytas mot en kvinnlig kassörsbefattning samt en hittillsvarande amanuensbefattning ombildas till en ordinarie tjänst, avsedd för en fångvårdsassistent, vilken befattning vore avsedd att tillgodose behovet av biträde åt byråchefen för utredningar, visst arbete med uppsättande av skrivelser o. d. Mot berörda förslag har jag icke funnit något att erinra.

Arbetskontoret har hittills endast haft tillgång till extra arbetskrafter, förutom den arbetshjälp, som i viss omfattning lämnats av den ene av styrelsens sekreterare. Nämnda extra arbetskrafter hava utgjorts av ett manligt biträde, med avlöning sedan någon tid motsvarande första gradens tjänstemans, samt ett kvinnligt skrivbiträde. Kommitténs förslag innebär, att dessa extra befattningar skulle ombildas till en ordinarie notariatjänst samt en likaledes ordinarie skrivbiträdesbefattning av lägsta grad, och att därjämte skulle inrättas ytterligare en ordinarie tjänst, avsedd för en fångvårdsassistent. Med den omfattning arbetskontorets verksamhet numera erhållit samt med avseende fäst på den vidare utveckling av arbetsdriften, som skulle bliva en följd av införandet av mera fabriksmässigt ordnat arbete vid de större fångvårdsanstalterna, har kommittén ansett den föreslagna personalbesättningen å kontoret icke vara större än behovet torde kräva, och har kommittén även framhållit, att, om kontoret erhöle de sålunda ifrågasatta befattningshavarna, den nämnde sekreteraren syntes komma att endast undantagsvis behöva tagas i anspråk för kontorets räkning, till följd varav den förut förordade omläggningen av sekreterarnas arbetsuppgifter skulle kunna genomföras. I anslutning till vad jag redan förut framhållit, vill jag i

detta sammanhang ytterligare betona vikten därav, att arbetskontoret jämväl genom uppförande å ordinarie stat av erforderligt antal biträdande tjänstemän gives den fastare organisation, som betingas av dess redan nu omfattande och betydelsefulla uppgifter. Jag anser mig fördenskull böra förorda kommitténs berörda förslag.

I fråga om övriga å stat redan uppförda ordinarie befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen har jag icke anledning att föreslå någon förändring, utan skulle dessa tjänstemän allt fortfarande tjänstgöra i sina nuvarande befattningar.

Befattningshavare hos styrelsen enligt föreliggande förslag.

Enligt den av mig sålunda förordade organisationen av fångvårdsstyrelsen skulle densamma omfatta de ordinarie befattningshavare, som framgå av nedanstående tablå, i vilken inom parentes angivits de förändrade eller nya benämningar, som komma att i det följande föreslås:

Chefen för verket.

Kanslibyrån:

1 byråchef;

Kansliavdelningen:

1 sekreterare,
1 assistent,
1 kvinnlig registrator (kontorsskrivare),
1 kvinnligt biträde (kontorsbiträde),
1 d:o d:o (skrivbiträde);

Sociala avdelningen:

1 byrådirektör,
1 notarie,
1 kvinnligt biträde (kanslibitråde);

Avdelningen för straffregistret:

1 byrådirektör,
1 aktuarie,
1 kvinnligt biträde (kanslibitråde),
1 d:o d:o (kontorsbiträde);

Kameralbyrån:

1 byråchef;

Kameralavdelningen:

1 sekreterare,
1 kamrerare,
2 revisorer,
1 assistent,
1 kvinnlig kassör (kontorsskrivare),
1 kvinnligt biträde (kanslibitråde),
1 d:o d:o (kontorsbiträde);

Arbetskontoret:

1 byrådirektör,
1 notarie,
1 assistent,
1 kvinnligt biträde (skrivbiträde);

Utom byråerna:

1 förste vaktmästare (förste expeditionsvakt),
2 vaktmästare (expeditionsvakter).

Jag tillåter mig därjämte hänvisa till den i betänkandet (sid. 37—38) intagna sammanställning över, å ena sidan, de ordinarie befattningar, som skulle tillkomma, och, å andra sidan, de nuvarande befattningar, som skulle utgå.

I fråga om den personaluppsättning, jag alltså förordat och som till alla delar överensstämmer med den av kommittén föreslagna, tillåter jag mig återropa följande av kommittén i betänkandet gjorda allmänna uttalande:

»Den sålunda föreslagna personaluppsättningen har synts kommittén under alla förhållanden erforderlig jämväl med hänsyn tagen till såväl frånskiljandet av tvångsarbetsanstalterna från styrelsens ämbetsområde som ock den inträdda minskningen i fångantalet. Enligt kommitténs mening måste nämligen styrelsen vara så organiserad, att densamma kan icke blott på ett nödortfött sätt ombesörja de löpande göromålen utan även hava tillfälle att på ett mera ingående sätt ägna sig åt de viktiga uppgifter, vilka densamma har att fylla, något som emellertid, enligt vad styrelsen framhållit, särskilt under senare tid icke varit för styrelsen möjligt med dess nuvarande organisation.»

Hos fångvårdsstyrelsen finnas för närvarande anställda särskilda sakkunniga biträden, vilkas avlöning utgår enligt av Kungl. Maj:ts fastställda grunder. Kommittén har nu (betänkandet sid. 41) föreslagit indragning av en utav dessa biträdesbefattningar, nämligen den för jordbrukstekniska ärenden. Från min sida är så mycket mindre något att erinra mot berörda förslag, som befattningen i fråga efter senast innehavarens avgång ansetts icke böra tillsvidare återbesättas just med hänsyn till den av kommittén framhållna omständigheten, att efter frånskiljande av tvångsarbetsanstalten å Svartsjö från fångvårdsstyrelsens verksamhetsområde behov av permanent biträde för jordbrukstekniska ärenden icke längre föreligger.

*Indragning
av befatt-
ningen såsom
biträde i
jordbruks-
tekniska
ärenden.*

Fångvårdsstyrelsen har föreslagit, att vid densamma måtte fästas en eller två fullmäktige i ungefär samma ställning som järnvägsfullmäktige och telegraffullmäktige. Nämda förslag, vilket av kommittén förordats, anser jag mig böra tillstyrka. Med hänsyn till fångvårdens viktiga sociala betydelse samt den icke obetydliga affärsdrivande verksamhet, som fångvårdsstyrelsen utövar särskilt genom arbetsdriften för statens räkning, måste det nämligen — såsom kommittén framhållit — i alla avseenden vara till gagn, därest utom verket stående personer med särskild sakkunskap inom de allmänt sociala och statsfinansiella områdena ställas vid

Fullmäktige.

styrelsens sida i egenskap av fullmäktige. Det synes mig lämpligt, att ifrågavarande fullmäktige bliva till antalet två, av vilka den ene skulle representera den sociala och den andre den statsfinansiella sakkunskapen.

Ändringar
i fångvårds-
statens or-
ganisation.
Allmänna
erinringar.

Då jag nu övergår till frågan om vissa ändringar i fångvårdsstatens organisation, tillåter jag mig till en början beträffande den nuvarande organisationen hänvisa till den kortfattade redogörelse därför, som lämnats i kommitténs betänkande (sid. 42—44).

Såsom jag förut erinrat, hava åt de s. k. fångvårdssakkunniga uppdragits att i vissa hänseenden verkställa utredning rörande fångvårdsväsendets ordnande för framtiden. Med hänsyn till den åt nämnda sakkunniga sålunda anförtrodda utredningen, har löneregleringskommittén ansett sig böra i allmänhet utgå från nu gällande organisation av fångvårdsanstalterna och endast föreslå sådana ändringar i nuvarande organisation, som kunna ske oberoende av det resultat, vartill nyssberörda sakkunnigutredning må komma.

Fångvårdssakkunniga hava ock i sitt yttrande i anledning av kommitténs förevarande betänkande uttalat, att de av kommittén föreslagna organisatoriska förändringar beträffande fångvårdsstaten icke syntes vara av beskaffenhet att föregripa av de sakkunniga förberedelsevis diskuterade anordningar eller att stå hindrande i vägen för eventuella åtgärder i riktning mot en större centralisering av fångvårdsanstalterna, varför de sakkunniga funnit sig böra tillstyrka förslaget i berörda hänseende.

Innan jag närmare behandlar löneregleringskommitténs förslag, i denna del, tillåter jag mig framhålla, hurusom med hänsyn till de särskilda föreskrifter, jag nu går att omförmåla, hinder icke heller torde möta att vidtaga de ytterligare organisatoriska förändringar, som kunna föranledas av de nämnda sakkunnigas blivande utredning.

I sådant hänseende må till en början erinras, hurusom Kungl. Maj:t i anledning av det åt de sakkunniga anförtrodda uppdraget redan föreskrivit, att vid inträffande vakans å befattning av högre grad i fångvårdsstaten den ledigblivna befattningen icke må med ordinarie innehavare besättas utan att Kungl. Maj:t, på anmälan av fångvårdsstyrelsen, medgivit befattningens återbesättande med ordinarie innehavare. Tillika torde jag få hänvisa därtill, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk tillhörande den civila statsförvaltningen, vilket reglemente förutsatts skola gälla jämväl för personal vid fångvården, i 13 § 3 mom. innehåller föreskrift därom att tjänsteman, som ej tillhör den centrala statsförvaltningen, skall vara underkastad bland annat den vidsträcktare tjänstgöringskyldighet eller

jämkning i åligganden samt den förflyttning till annan tjänstgöringsort eller till annan befattning vid det verk, han tillhör eller varunder han lyder, som kan bliva honom i behörig ordning ålagd.

Det torde ock redan i detta sammanhang böra omförmälas, att, på sätt i det följande kommer att närmare angivas, jag ansett mig böra beträffande tjänstemän vid fångvårdsstaten tillstyrka en av kommittén föreslagen särskild bestämmelse, avseende utsträckt skyldighet för sådan tjänsteman att såsom vikarie bestrida annan befattning.

I kommitténs förslag beträffande fångvårdsstatens organisation behandlas först frågan om fängelsepastorernas ställning.

*Fängelse-
pastorernas
ställning
m. m.*

Av de prästerliga befattningarna inom fångvården äro vissa av den beskaffenhet, att av innehavarna måste fordras att de ägna sin verksamhet uteslutande åt fångvårdens tjänst; detta gäller de s. k. pastorerna. Övriga hithörande befattningar äro däremot avsedda att bestridas av personer, som hava sin huvudsakliga sysselsättning utom fångvården, de s. k. predikanterna.

Pastorsbefattningar äro i gällande stat uppförda för centralfängelset å Långholmen, en förste och en andre pastor, samt för centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand, i Norrköping och i Karlskrona. Dessa befattningshavare tillsättas genom konstitutorial. Vid andra fängelser anställas predikanter med förordnande allenast tills vidare. Pastorn vid centralfängelset i Karlskrona skall utan särskild ersättning jämväl bestrida de prästerliga göromålen vid straffängelset i Karlskrona.

Avlöning till fängelsepastor är visserligen uppförd å ordinarie stat, men utgår i form av arvode, vadan befattningen icke är att anse såsom ordinarie i egentlig mening. Anledningen till nämnda anordning har varit framför allt att söka i den uppfattningen, att det ur fångvårdens synpunkt skulle vara önskligt att dessa pastorer kvarstannade i tjänsten allenast under ett mindre antal år samt att de, innan de inom fångvården förbrukat sina bästa krafter, överginge till annan prästerlig tjänst. Tillika är att märka, att, då befattning såsom fängelsepastor hittills betraktats såsom uteslutande prästerlig tjänst, den civila pensionslagen icke kunnat tillämpas å sådan befattning.

I enlighet med nyss anförda uppfattning i fråga om fängelsepastorstjänsternas karaktär av övergångsplatser medgavs till en början blott ett ålderstillägg efter fem år, men då det visat sig, att dessa tjänstemän icke inom rimlig tid kunde erhålla kyrklig befattning, har å staten uppförts ett ytterligare ålderstillägg efter tio års tjänstgöring.

I fråga om fängelsepastorernas arbetsuppgifter samt verksamhet i övrigt ävensom beträffande deras nuvarande befordringsutsikter till församlingstjänst lämnas i kommitténs betänkande (sid. 49—50) en redogörelse, till vilken jag torde få hänvisa.

I anledning av framställt yrkande, att fängelsepastorerna måtte beredas ordinarie anställning, har kommittén i betänkandet (sid. 50—52) anfört bland annat följande:

»För egen del får kommittén framhålla, hurusom pastorerna vid fångvården redan för närvarande intaga en ställning som nära överensstämmer med en ordinarie tjänstemans. Av pastors avlöning anses sålunda viss del motsvara tjänstgöringspenningar, vadan återstående delen får behållas vid sjukdomsförfall; vidare äro pastorerna numera tillförsäkrade två ålderstilllägg å avlöningen; semester med bibehållen full avlöning äger åtnjutas i samma omfattning som gäller för övriga tjänstemän av högre grad; pastorsbefattningarna tillsättas genom konstitutorial i likhet med ordinarie tjänster vid fångvårdsstaten. Den huvudsakliga skillnaden mellan pastorsbefattning och ordinarie tjänst ligger sålunda därutinnan, att ifrågavarande tjänstemän äro uteslutna från pensionsrätt enligt den civila pensionslagen.

Den väsentliga anledningen till dessa befattningshavares hänförande till icke-ordinarie tjänstemän, nämligen önskan att giva befattningarna karaktär av övergångsplatser, torde emellertid icke längre hava samma fog för sig som tidigare varit fallet. Utvidgningen och omläggningen av dessa befattningshavares verksamhet från att förut hava innefattat så gott som uteslutande rent prästerliga uppgifter till en mera allmänomfattande etisk och social verksamhet på fångvårdens område synas kommittén snarare tala för att befattningarnas innehavare under längre tid må bibehållas i fångvårdens tjänst, varigenom den ökade erfarenhet, de kunna förvärva under sin tjänstgöring inom fångvården, ock tillgodogöres för denna deras viktiga verksamhet. Då härtill kommer, att den möjlighet fängelsepastorerna tidigare haft att kunna inom rimlig tid övergå till församlingstjänst numera är så gott som fullständigt utesluten, har kommittén ansett sig böra förorda, att vissa av ifrågavarande befattningar, nämligen de vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand, må ombildas till ordinarie tjänster; och då med den omläggning av själva tjänsternas karaktär, som förut angivits, desamma icke längre torde vara att anse såsom uteslutande prästerliga, lärer ock vid tjänsternas förändring till ordinarie den civila pensionslagen kunna å dem äga tillämpning. För att emellertid befattningarnas i viss mån förändrade karaktär tydligt må utmärkas, anser kommittén, att tjänsterna böra erhålla förändrade benämningar: förste

pastorn vid centralfängelset å Långholmen torde sålunda böra kallas förste pastor och överlärare, andre pastorn därstädes pastor och förste lärare samt övriga pastorer likaledes benämnas pastorer och förste lärare.

Vad däremot beträffar pastorsbefattningarna vid centralfängelserna i Karlskrona och Norrköping har kommittén icke funnit anledning att nu föreslå ombildning av dessa befattningar till ordinarie tjänster med utvidgade uppgifter. Ifrågavarande bägge fängelser hava nämligen på grund av nedgången i fångantal under år 1920 blivit tills vidare helt eller delvis nedlagda, vadan åtminstone för närvarande icke finnes behov vid dessa anstalter av särskilda pastorsbefattningar, utan synas dessa kunna tills vidare sättas å övergångsstat, givetvis dock med bibehållen skyldighet för tjänsternas innehavare att, i den mån sådant påkallas, fullgöra de med befattningarna förenade skyldigheter.»

Såsom av det sagda framgår, har kommittén föreslagit, att de nuvarande pastorsbefattningarna vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand skulle ombildas till ordinarie tjänster med i viss mån förändrade benämningar.

Fråga har vidare uppstått om förändring av den nuvarande predikantsbefattningen vid det för kvinnliga fångar avsedda centralfängelset i Växjö.

I sådant hänseende har av fångvårdsstyrelsen yrkats, att, enär det visat sig icke vara tillräckligt sörjt för den prästerliga vården vid nämnda centralfängelse, predikantsbefattningen måtte förvandlas till en pastorsbefattning eller sålunda till en å ordinarie stat uppförd tjänst med skyldighet för innehavaren att åt fångvården ägna full arbetstid. Då även med denna pastorsbefattning skulle vara förenad plikt att tjänstgöra jämväl såsom lärare i andra undervisningsämnen än de religiösa, borde enligt styrelsens mening innehavaren benämnas pastor och förste lärare.

Kommittén, som i sitt betänkande (sid. 53—54) upptagit berörda spörsmål till behandling, har därvid anfört följande:

»Jämväl kommittén har icke kunnat undgå att finna, hurusom starka skäl tala för en omändring av den nuvarande predikantsbefattningen vid ifrågavarande centralfängelse. Erinras må nämligen, att vid detta fängelse förvaras inemot ett hundratal kvinnliga fångar, omfattande största delen av inom landet till längre strafftider dömda kvinnor; och då bland dessa ett ej ringa antal utgöres av yngre kvinnor, torde det vara tydligt att ett rikt fält gives för en prästmans och lärares verksamhet. Det må i sådant hänseende framhållas, hurusom på grund av kvinnans ofta vekare sinnesart det i allmänhet under de svåra förhållanden, som en fängelsevistelse givetvis måste medföra, hos henne torde förefinnas ett starkare

behov än hos mannen att erhålla den religiösa och etiska omvårdnad, som kan meddelas av en präst eller lärare. Härtill kommer ock den viktiga skyddsverksamheten för de frigivna, vilken självfallet beträffande yngre kvinnor är av särskild betydelse.»

Kommittén har vid nu angivna förhållanden ansett, att de uppgifter, som förefunnes för en prästman och lärare vid ifrågavarande fängelse, vore av den art och omfattning att de väl krävde en person, som däråt kunde ägna hela sin arbetstid, och att fördenskull den nuvarande predikantsbefattningen borde utbytas mot en ordinarie tjänst såsom pastor och förste lärare.

Departements-
chefen.

För egen del har jag funnit kommitténs ifrågavarande förslag att ombilda vissa pastorsbefattningar vid fångvården till ordinarie tjänster väl befogat. Å ena sidan synes det mig nämligen ligga i statens intresse att särskilt med de vidgade uppgifter, vilka ifrågavarande befattningshavare redan erhållit och som äro avsedda att än ytterligare utvecklas, söka under längre tid tillgodogöra sig deras under tjänstgöring inom fångvården vunna erfarenhet. Å andra sidan måste det anses billigt, att den, som under hela sin tjänstetid är med full tjänstgöringsskyldighet knuten vid fångvården, också erhåller den tryggare ställning, som innehavandet av ordinarie tjänst medför.

Likaledes har jag funnit den föreslagna förändringen av nuvarande predikantstjänsten vid det för kvinnliga fångar avsedda centralfängelset i Växjö vara av behovet påkallad.

Jag anser sålunda att såsom ordinarie tjänster böra uppföras en befattning såsom förste pastor och överlärare samt en befattning såsom pastor och förste lärare, bägge vid centralfängelset å Långholmen ävensom en befattning såsom pastor och förste lärare vid vart ett av centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Växjö.

Vad kommittén föreslagit i fråga om överförande å övergångsstat av pastorsbefattningarna vid de helt eller delvis nedlagda centralfängelserna i Karlskrona och Norrköping har icke givit mig anledning till erinran.

Jag torde i detta sammanhang böra omnämna, att kommittén uti betänkandet (sid. 52—53), uttalat önskvärdheten av att, därest nuvarande innehavare av pastorsbefattning vid fångvården överginge till ordinarie tjänst vid fångvårdsstaten, han icke måtte hava skyldighet att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, under förutsättning att han fullgjorde för ordinarie prästman stadgad avgiftsskyldighet till prästerskapets änke- och pupillkassa.

Såsom emellertid av styrelsen över civilstatens änke- och pupillkassa i avgivet utlåtande framhållits, torde jämlikt § 5 av det för denna kassa gällande reglemente nuvarande innehavare av pastorsbefattningar vid fängvården, vilka i sammanhang med ifrågavarande befattningars förändring till ordinarie tjänster övergå till dessa tjänster, vara befriade från skyldighet att inträda i civilstatens änke- och pupillkassa. Då enligt vad jag inhämtat kommitténs uttalande i berörda avseende icke lärers hava avsett en dylik befrielse i större omfattning än nyss sagts, synes mig någon särskild åtgärd i angivna syfte icke vara erforderlig.

I gällande stat äro upptagna kamrerarbefattningar av lägre grad vid centralfängelserna i Karlskrona och Norrköping. *Indragning av vissa kamrerarbefattningar.*

Enär emellertid centralfängelset i Karlskrona för närvarande är helt nedlagt samt kamrerartjänsten därstädes är vakant, torde befattningen i fråga kunna helt utgå ur staten.

Vad åter kamrerartjänsten vid centralfängelset i Norrköping beträffar, är densamma besatt med ordinarie innehavare. Men då även detta fängelse för närvarande är till större delen nedlagt, bör icke heller denna tjänst upptagas å den nya ordinarie staten. Därest den nuvarande innehavaren av denna kamrerartjänst icke skulle före den nya löneregleringens ikraftträdande kunna beredas annan lämplig ordinarie befattning, torde han såsom ensam i sin grad böra, med bibehållen tjänstgöringsskyldighet i mån av behov, överflyttas å övergångsstat (jfr betänkandet sid. 54—55).

För centralfängelserna å Långholmen, i Malmö, å Härlanda och i Härnösand ävensom vid det såsom ungdomsfängelse använda straffängelset i Uppsala äro å staten uppförda manliga lärarbefattningar, vid centralfängelset å Långholmen två samt vid vart och ett av de övriga en. Ifrågavarande manliga lärare åtnjuta för närvarande avlöning i form av arvode till samma belopp som avlöningen för assistenter i lägre grad samt erhålla jämväl, i likhet med assistenterna, förhöjningar av arvodet, motsvarande ålderstillägg, efter viss tids tjänstgöring. Lärarna äga emellertid på grund av anställningens art icke någon pensionsrätt och kunna ej vinna inträde i någon statsunderstödd anstalt för beredande av pension åt deras efterlevande. *Lärarbefattningarnas omändring till assistenttjänster.*

Fängvårdsstyrelsen har framhållit, hurusom det onekligen skulle vara till fördel, om ifrågavarande befattningar helt likställdes med assistenttjänster. Bleva lärarna å ordinarie stat upptagna såsom assistenter, vunnas å ena sidan för dem pensionsrätt och å andra sidan för fång-

vården större möjlighet att använda en var person å den syssla, vartill vederbörande bäst passade. Genom skeende växling i arbetet mellan lärare- och assistentgöromål vunnes enligt styrelsens mening en allsidigare utbildning, som komme fångvården till godo. Det syntes styrelsen bäst att sammansmälta de bägge tjänstegrupperna till en enhetlig kår.

Efter att hava (sid. 58—59 i betänkandet) berört frågan om den utbildning, som måste krävas av en fängelselärare, har kommittén för egen del förklarat sig kunna biträda förslaget att låta fängelseläraryrket sammansmälta med assistenttjänsterna. Såsom skäl härför har kommittén åberopat, att det måste vara till fördel för fångvården att i största möjliga utsträckning kunna tilldela de till den sålunda förenade tjänstemannagrupperna hörande personer de arbetsuppgifter, för vilka vederbörande vore bäst danad, något som ofta icke kunde utrönas förr än efter en viss tids tjänstgöring. För en sammanslagning av ifrågakommande grupper syntes ock kommittén tala den omständigheten att de särskilda gruppernas åligganden redan för närvarande icke vore strängt avgränsade från varandra utan i viss mån kunde ingripa i varandra, något som givetvis underlättat den övergång mellan grupperna som, enligt vad som upplysts, ej sällan ägt rum.

Departementschefen.

Mot föreliggande förslag har jag icke någon erinran att framställa. Jag anser mig alltså böra förordna en sammanslagning av lärar- och assistentgrupperna till en gemensam grupp med tjänstetitel assistent.

Kvinnliga assistenter.

Kommittén har vidare (betänkandet sid. 60—61) förordnat ett av fångvårdsstyrelsen väckt förslag att vid det för kvinnor avsedda centralfängelset i Växjö utbyta den manliga assistenten mot en kvinnlig befattningshavare i motsvarande ställning. Detta förslag anser jag mig även böra biträda, enär ett genomförande av detsamma bör kunna bliva till väsentlig fördel för vården av kvinnliga fångar. Därest nämligen för befattningen i fråga kan vinnas en lämplig kvinna, bör hon, såsom kommittén framhållit, genom sin närmare förståelse av de kvinnliga särenskaperna hos fångarna kunna lättare vinna deras förtroende och å dem utöva starkare inverkan, än om befattningen innehaves av en man.

Vid centralfängelset i Växjö finnes anställd en lärarinna med avlöning i form av arvode. Av liknande skäl, som anförts i fråga om de manliga lärarbefattningarnas omändring till assistenttjänster, anser jag, i likhet med kommittén, den nyssnämnda lärarinnan lämpligen böra erhålla ordinarie anställning i egenskap av kvinnlig assistent.

Enligt den år 1910 antagna organisationen av fångvårdsstaten voro såsom ordinarie befattningar, tillhörande den manliga bevakningspersonalen, upptagna uppsyningsmän, överkonstaplar och vaktkonstaplar. Vid den år 1914 beslutade löneregleringen för bevakningspersonalen vidtogs bland annat den förändringen, att uppsyningsmansbefattningarna skulle tillsättas allenast med förordnande tills vidare mot åtnjutande för befattningarnas innehavare av visst arvode såsom tillskott till överkonstapelsavlöningen. Nämnda anordning tillkom i huvudsak för att förhindra, att ersättningen till uppsyningsman skulle uppgå till eller överstiga avlöningen till de lägsta tjänstemännen av högre grad, vilkas avlöningar då icke voro föremål för reglering.

*Ordinarie
uppsynings-
mansbefatt-
ningar.*

Såsom framgår av kommitténs betänkande (sid. 62—63) hava emellertid särskilda framställningar gjorts i syfte att uppsyningsmansbefattningarna åter skulle besättas med ordinarie innehavare. En åtgärd i sådan riktning har ock av kommittén förordats.

Ett bifall till förslaget att uppföra uppsyningsmansbefattningar såsom ordinarie tjänster skulle, såsom kommittén påpekat, innebära en återgång till den före år 1915 gällande organisationen i nämnda hänseende. Då emellertid den nu tillämpade anordningen på sin tid torde hava tillkommit huvudsakligen av lönetekniska skäl och det förut gällande systemet icke lärer hava medfört några olägenheter, har jag, i likhet med kommittén, icke funnit något principiellt hinder böra möta mot en förändring i föreslagen riktning. Och då särskilt det till stöd för en dylik åtgärd anförda skälet, att härigenom förbättrad pensionsrätt skulle beredas uppsyningsmän, syntes behjärtansvärt, har jag ansett mig böra tillstyrka, att såsom ordinarie befattningar vid fångvårdsstaten uppföres ett antal uppsyningsmanstjänster.

*Departement-
schefen.*

Såsom i betänkandet (sid. 63—64) omförmäles, har fångvårdsstyrelsen yrkat, att i samband med den utveckling av arbetsdriften vid fångvårdsanstalterna, vilken vore under genomförande i följd av det ökade antalet fångar i gemensamhet, en uppdelning av nuvarande bevakningstjänster måtte ske sålunda, att den för egentlig bevakningstjänst anlitade personalen räknades för sig under bibehållande av nuvarande benämningar samt den för arbetsdriften använda yrkeskunniga personalen räknades för sig under särskilda tjänstetitlar.

*Arbets-
ledare.*

Under nuvarande förhållanden hade det, såsom styrelsen vidare erinrade, visat sig medföra olägenhet, att en arbetsledare med ställning och benämning såsom uppsyningsman eller överkonstapel funnit sig vara be-

vakningens förman även i den vanliga bevakningstjänsten. Detta borde genom uppdelningen kunna undvikas; och genom en titelförändring skulle förhållandet klarläggas. Förändringen skulle medföra fördelen av särskild befordringstur inom bevakningskåren och särskild inom arbetsledarkåren.

Jämväl kommittén har, såsom av betänkandet (sid. 64—66) framgår, ansett lämpligt, att åtminstone vissa av de för arbetsdriften anställda befattningshavare bildade särskilda grupper, skilda från den egentliga bevakningspersonalen — detta särskilt med hänsyn till önskvärdheten att kunna åstadkomma rättvisare befordringstur inom arbetsledarkåren och inom bevakningskåren.

Beträffande den lägsta graden av arbetsledare syntes kommittén emellertid icke förefinnas tillräcklig anledning att företaga en dylik uppdelning, utan kunde det snarare medföra vissa fördelar att hänföra dylika arbetsledare till den egentliga bevakningskåren. Vidkommande arbetsledare i högre grader ansågo kommittén däremot av förut anförda skäl ett särskiljande av dessa från den egentliga bevakningspersonalen vara önskligt. För dessa särskilda arbetsledare, med vilka även borde likställas maskinister vid större ångpanneanläggningar vid vissa fängelser, hade kommittén tänkt sig benämningarna yrkesmästare av 2:a klass, motsvarande överkonstaplar, och yrkesmästare av 1:a klass, motsvarande uppsyningsmän.

Departementschefen.

Mot det av kommittén sålunda framlagda förslaget om särskiljande av de mera kvalificerade yrkesmännen från den egentliga bevakningspersonalen har jag icke något att erinra, helst som härigenom vissa påtalade ojämnheter i fråga om befordring torde kunna undvikas. Vad nu är sagt gäller allenast manliga tjänstemän. Att i fråga om kvinnliga tjänstemän av nuvarande lägre grad företaga en uppdelning i arbetsledare och egentlig bevakningspersonal har icke ifrågasatts och synes icke heller vara påkallat.

Kokerskornas tjänsteställning.

I nu gällande stat finnas uppförda 13 ordinarie kokerskebefattningar. Ifrågavarande befattningshavare äro placerade vid flertalet straff-fängelser och hava så gott som uteslutande till åliggande att tillreda utspisningen åt fångarna. Vid kronohäkten kan däremot i regeln såväl bevakning av kvinnliga fångar som tillredningen av mat handhas av samma person, en vaktfru. Vid centralfängelserna besörjes mattillredningen huvudsakligen av gemensamhetsfångar under uppsikt av bevakningspersonal.

Kommittén har (betänkandet sid. 66—67) beträffande kokerskornas

tjänsteställning erinrat, hurusom de före 1910 års lönereglering avlönades från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, och att de sålunda innehade icke-ordinarie anställning. Då dessa befattningar förändrades till ordinarie tjänster, syntes detta icke hava betingats av befattningarnas beskaffenhet i och för sig utan huvudsakligen hava föranletts av önskan att bereda kokerskorna en bättre ställning än som dittills varit förenad med icke-ordinarie tjänst.

Sedan emellertid numera även med extra ordinarie anställning ansåges kunna följa åtskilliga av de förmåner, som vore beskärda ordinarie tjänstemän, såsom avlöning under sjukdom, kostnadsfri ledighet motsvarande semester samt förhöjning av avlöningen efter viss tids tjänstgöring, varjämte riksdagen i ej ringa omfattning pläгат tilldela ålderdomsunderstöd åt dylika befattningshavare efter långvarig tjänst, ansåge kommittén som om med hänsyn till ifrågavarande kokerskebefattningars hela karaktär det vore riktigare att hänföra dessa kokerskor till icke-ordinarie befattningshavare, så mycket mer som likartade befattningar inom andra verk icke ansetts böra innehavas med ordinarie anställning.

Vid nu angivna förhållanden hade kommittén funnit sig böra föreslå, att de nämnda fängelsekokerskorna icke vidare måtte uppföras bland ordinarie befattningshavare.

Även enligt min mening synas ifrågavarande kokerskor näppeligen vara av beskaffenhet att böra helt likställas med ordinarie tjänstemän utan snarare vara att hänföra till extra ordinarie personal. Då numera, såsom kommittén påpekat, även extra ordinarie anställning medför rätt till flertalet av de förmåner, som tillkomma ordinarie tjänstemän, samt de nuvarande innehavarna av kokerskebefattningarna i fråga givetvis skola äga rätt att kvarstå i sin ordinarie anställning, anser jag mig kunna biträda kommitténs berörda förslag.

Departementschefen.

På sätt framgår av vad jag förut anfört, skulle det av riksdagen numera antagna avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, äga tillämpning å befattningshavare hos fångvårdsstyrelsen och vid fångvårdsstaten.

Allmänna synpunkter vid fångvårdspersonalens placering på den nya avlöningsskalan.

Då det nu gäller att bestämma, i vilka lönegrader de ordinarie tjänsterna i fångvårdsstyrelsen och vid fångvårdsstaten skola placeras inom den i nämnda reglemente innefattade löneplanen, bör man, såsom kommittén framhållit, därvid givetvis söka verkställa ett med hänsyn till arbetsuppgifternas art och ansvar riktigt inbördes värdesättande av de

olika tjänsterna, med iakttagande tillika att, i den mån så lämpligen kan ske, tjänster inom fångvården likställas med närmast jämförliga tjänster inom centrala ämbetsverk i allmänhet ävensom med likartade befattningar inom kommunikationsverken.

I avseende å flertalet befattningar inom fångvårdsstyrelsen, vilken för närvarande är reglerad efter den s. k. statskontorstypen, möter en dylik jämförelse med befattningar vid andra centrala verk i allmänhet icke några svårigheter.

Vad åter angår personal vid fångvårdsstaten torde en mera direkt jämförelse med andra verk i allmänhet icke kunna göras, enär vid ifrågavarande tjänsters värdering hänsyn bör tagas till de säregna förhållanden, varunder fångvårdspersonalen tjänstgör, samt de särskilda kvalifikationer, som måste ställas på fängelsetjänstemännen.

I sådant hänseende borde — framhåller kommittén — uppmärksammas, hurusom fängelsetjänstgöringen med hänsyn till dess för sinnet nedtryckande beskaffenhet måste anses synnerligen tung samt att befattningshavaren i fängelsetjänsten vore utsatt för kroppsliga vådor exempelvis genom överfall från fångars sida eller till följd av vistelsen i de ofta dragiga fängelsekorridorerna. Fångvårdstjänsten hade också till följd härav visat sig jämförelsevis mindre eftersträvad än statstjänster inom flertalet andra områden.

Även den andra av mig nyss antydda omständigheten har av kommittén framhållits, nämligen att fångvården av sina tjänstemän måste fordra särskilda kvalifikationer. Då nämligen — säger kommittén — fångvårdens förnämsta uppgift vore att till laglydiga och i moraliskt avseende oförvitliga medborgare söka fostra de i fångvårdspersonalens vård anförtrodda individer, måste givetvis å fångvårdspersonalen ställas stora krav i avseende å karaktär och vandel samt uppträdande i övrigt, och gällde detta befattningshavare i såväl högre som lägre grader.

De allmänna fordringar, som i sådant hänseende borde ställas på en fångvårdsman, syntes kommittén tydligt framgå av följande föreskrifter i den för befattningshavare vid fångvårdsstaten gällande arbetsordning:

»Tjänsteman vid fångvårdsstaten bör städse ihågkomma fångvårdens uppgift och de förpliktelser, som äro honom i tjänsten ålagda. Han skall i och utom tjänsten med noggrannhet aktgiva på sig själv, iakttagande ett hedrande uppträdande till gott föredöme och befästade av eget anseende. Den, som åsidosätter moralens och nykterhetens fordringar eller för ett oordnat levnadssätt, är icke i fångvårdens tjänst användbar.

Mot fångarna skall tjänstemannen iakttaga allvar och lugn i förening med välvilja samt ett värdigt bemötande. Han skall befitta sig att genom det bästa

föredöme påverka dem till lydnad för givna föreskrifter, till gudsfruktan, sedlighet, ordning och flit. Användande av svordomar eller annat ohöviskt tal är strängeligen förbjudet. Tjänsteman får icke med fånge eller i fånges närvaro förhandla frågor om fångvårdsanstaltens förvaltning eller om dess tjänstemäns förhållanden, ej heller eljest med fånge inlåta sig i samtal, som ej av tjänsten påkallas.»

De anförda omständigheterna hava, såsom jag redan nämnt, synts mig vara av beskaffenhet att böra tagas i betraktande vid ett värdesättande av tjänster vid fångvårdsstaten.

Vid en inbördes gruppering av befattningshavare vid fångvårdsstaten måste denna gruppering i viss mån anknyta sig till de särskilda befattningarnas placering vid olika slag av fångvårdsanstalter. Det torde vid sådant förhållande vara lämpligast att i sammanhang med grupperingsfrågan jämväl behandla frågan om antalet ordinarie befattningar inom de skilda tjänstekategorierna.

Vad fångvårdsstyrelsen angår, har redan i det föregående angivits antalet av de särskilda ordinarie befattningarna enligt den föreslagna organisationen.

Vidkommande fångvårdsstaten bör, såsom kommittén framhåller, vid bestämmandet av antalet ordinarie befattningar i olika grader i möjligaste mån hänsyn tagas till den minskning av tjänstemännens antal, som kan betingas av skedd nedläggning tills vidare av centralfängelset i Karlskrona i sin helhet samt av större delen av centralfängelset i Norrköping. I sådant hänseende hava ock redan i det föregående angivits vissa åtgärder beträffande de nuvarande pastors- och kamrerarbefattningarna vid nämnda fängelser, och kommer jämväl i det följande att framläggas förslag i samma syfte i avseende å assistenttjänsterna vid dessa fängelser.

Om också på grund av nu anförda förhållanden någon minskning av antalet ordinarie befattningar i vissa högre grader sålunda torde kunna företagas, anser jag, likasom kommittén, detta däremot icke lämpligen böra ske vad de egentliga bevakningstjänsterna beträffar. I sådant hänseende bör nämligen uppmärksammas, hursom förberedande åtgärder vidtagits för att, på sätt i betänkandet (sid. 71) närmare omförmäles, tjänstgöringstiden för egentlig bevakningspersonal må kunna reduceras. Vid nu angivna förhållanden torde en eljest måhända tänkbar minskning av antalet bevakningstjänstemän mer än väl uppvägas av det större personalbehovet för genomförande av antydda åtgärd. Sålunda har för år 1921 beräknats, att utöver den å gällande ordinarie stat uppförda personal i lägre grader skulle erfordras ett icke ringa antal extra ordinarie

tjänstemän, nämligen 5 överkonstaplar med uppsyningsmansförordnande, 11 överkonstaplar utan dylikt förordnande, 118 vaktkonstaplar och 14 vaktfruar. Jag anser mig jämväl böra fästa uppmärksamheten därå, att det exceptionellt låga fångantal, som år 1920 haft att uppvisa, tyvärr icke kan antagas bliva konstant. Under den gångna delen av år 1921 har sålunda fångantalet redan ej oväsentligt stegrats.

**Tjänsternas
placering i
lönegrader
m. m.**

Jag övergår nu till att framlägga förslag i fråga om de särskilda ordinarie tjänsternas placering å den tilltänkta löneskalan, med angivande tillika av antalet befattningar inom de särskilda tjänstegraderna. Då jag även härutinnan ansett mig böra till alla delar följa kommitténs förslag, tillåter jag mig beträffande den närmare motiveringen i allt väsentligt åberopa vad kommittén därutinnan anfört i betänkanudet (sid. 72—84).

**Fångvårds-
styrelsen.
Chefen.**

Chefen för fångvårdsstyrelsen tillhör för närvarande den s. k. högre överdirektörsggraden. Härutinnan har kommittén icke ansett sig böra föreslå någon ändring samt fördenskull hänfört honom till 2:a lönegraden av den under 9 § i avlöningsreglementet upptagna avdelningen A. Fångvårdssakkunnige hava visserligen i sitt utlåtande ifrågasatt, att befattningen skulle förändras till generaldirektörstjänst, men har jag icke ansett tillräckliga skäl föreligga att frågå kommitténs förslag.

**Övriga tjän-
stemän hos
styrelsen.**

Vad den övriga manliga ordinarie personalen inom fångvårdsstyrelsen beträffar, synas — i överensstämmelse med de grunder, som torde få anses fastslagna i sammanhang med antagandet av det nya avlöningsreglementet — under avdelning B i löneplanen böra i nedanstående lönegrader upptagas:

2 vaktmästare, under beteckningen expeditionsvakter, i 1:a lönegraden,

1 förste vaktmästare, med benämningen förste expeditionsvakt, i 3:e lönegraden,

2 notarier, 1 aktuarie och 2 revisorer i 13:e lönegraden,

2 sekreterare och 1 kamrerare i 15:e lönegraden,

3 byrådirektörer i 18:e lönegraden samt

2 byråchefer i 20:e lönegraden.

De föreslagna 3 assistenterna inom styrelsen anser jag, i likhet med kommittén, böra åtminstone tills vidare likställas med assistenter i lägsta grad vid fångvårdsstaten. Såsom jag i det följande kommer att föreslå, skulle dessa sistnämnda hänföras till 9:e lönegraden, vadan ena-

handa lönegrad torde böra bestämmas för de nu ifrågavarande assistenterna.

Vad därefter angår de kvinnliga befattningshavarna, torde de ifrågasätta två nya ordinarie skrivbiträdena, nämligen ett å kansliavdelningen och ett å arbetskontoret, kunna upptagas i den nya lägsta graden, vilken å löneplanen, avdelningen C, betecknats såsom 1:a lönegraden. De å gällande stat upptagna tre skrivbiträdena av nuvarande första graden torde däremot böra åtminstone för närvarande hänföras till 2:a lönegraden såsom kontorsbiträden. Såsom kanslibiträdestjänster med avlöning enligt den föreslagna 3:e lönegraden synas böra upptagas dels de två redan befintliga, till nuvarande andra biträdesgraden hänförliga, ordinarie kvinnliga befattningarna, nämligen en å straffregistersavdelningen och en å kameラルavdelningen, dels ock den föreslagna nya kvinnliga tjänsten å sociala avdelningen, vilka samtliga befattningar äro avsedda för utförande av mera kvalificerade göromål.

Vad slutligen beträffar de föreslagna kvinnliga registrators- och kassörsbefattningarna, böra dessa, i likhet med motsvarande befattningar inom andra verk, upptagas såsom kontorsskrivare i den tilltänkta 5:e lönegraden för kvinnliga tjänstemän.

Såsom jag redan framhållit, synes vid placering av tjänster vid fångvårdsstaten i vederbörande lönegrader i löneplanen hänsyn böra tagas till vissa för fängelsetjänstemännen säregna förhållanden. I anledning härav har, såsom kommittén påpekat, i regeln för ifrågavarande tjänstemän föreslagits en löneställning, som måhända eljest icke skulle hava enligt vanliga grunder tillkommit dem, och som i varje fall icke får anses normerande för befattningshavare i allmänhet. Det torde emellertid i detta sammanhang böra omförmälas, att uti särskilt till kommitténs betänkande avgivet yttrande av vissa bland de sakkunnige, vilka biträtt kommittén vid behandlingen av förevarande ärende, framkommit yrkande därom, att vaktkonstaplar, överkonstaplar, uppsyningsmän och yrkesmästare samt vaktfruar måtte placeras en lönegrad högre än kommittén föreslagit. Därjämte hava dels föreståndaren för kronohäktet i Ystad, dels assistenter av högre grad vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad dels ock kamreraren vid centralfängelset å Långholmen uti särskilda till Kungl. Maj:t ingivna skrifter, hemställt, att de av dem innehavda tjänster måtte tilldelas högre löneställning än enligt kommitténs förslag. Såsom jag förut antytt, har jag dock icke ansett mig kunna frågå vad kommittén föreslagit beträffande ifrågavarande tjänster.

Fångvårds-
staten.

*Manliga
tjänstemän.*

Vaktkon-
staplar.

Vad då till en början beträffar vaktkonstaplar vid fångvårdsstaten, torde dessa med bibehållande av nuvarande antal, 402, böra hänföras till 2:a lönegraden under avdelning B i löneplanen.

Överkon-
staplar.
Yrkesmästare
av 2:a klass.

I 4:e lönegraden torde böra upptagas överkonstaplar samt yrkesmästare av 2:a klass, vilka hittills ingått bland överkonstaplarna.

Enligt gällande ordinarie stat utgör antalet överkonstaplar utan uppsyningsmansförordnande 69. Jämväl å den nya staten torde sammanlagda antalet ordinarie överkonstaplar och yrkesmästare av 2:a klass böra sättas till 69. Av dessa skulle, enligt inom fångvårdsstyrelsen gjorda beräkningar, 23 inordnas bland yrkesmästare av 2:a klass, däribland 4 med tjänstgöring såsom maskinister, och övriga 46 såsom överkonstaplar avses för bevakningstjänst.

Uppsynings-
män.
Yrkesmästare
av 1:a
klass.

Såsom förut är nämnt, skulle enligt föreliggande förslag i stället för överkonstaplar med uppsyningsmansförordnande, inrättas två med varandra jämnställda grupper av ordinarie befattningshavare, uppsyningsmän och yrkesmästare av 1:a klass. Dessa synas böra ställas en lönegrad högre än överkonstaplar och yrkesmästare av 2:a klass eller sålunda i 5:e lönegraden.

Antalet överkonstaplar med uppsyningsmansförordnande är i nu gällande ordinarie stat upptaget till 15. Å den nya staten torde böra uppföras 3 befattningar, såsom yrkesmästare av 1:a klass. För bevakningstjänst hava beräknats 12 ordinarie uppsyningsmän.

Kronohäktes-
föreståndare.

De å ordinarie stat uppförda kronohäktesföreståndarna tillhöra för närvarande två olika avlöningsgrupper. Föreståndare i den lägre avlönade gruppen äro nu placerade vid kronohäkterna i Norrtälje, Karlshamn, Varberg, Uddevalla, Hudiksvall och Haparanda; till den högre gruppen höra föreståndarna vid kronohäkterna i Nyköping, Västervik, Visby, Ystad, Halmstad, Sundsvall, Östersund, Umeå och Luleå.

I likhet med kommittén har jag ansett, att åtminstone för närvarande icke bör företagas någon mera genomgripande omgruppering av kronohäkterna; dock finner jag mig böra biträda kommitténs förslag att kronohäktet i Visby nedflyttas i den lägre gruppen, enär detta häkte särskilt under senare år haft att uppvisa en i jämförelse med övriga häkten inom den högre gruppen så ringa fångfrekvens, att dess bibehållande i denna grupp icke synes kunna försvaras.

Med iakttagande av den sålunda föreslagna jämkningen, torde de 7 lägre kronohäktesföreståndarna böra placeras i 8:e lönegraden och de 8 högre i 9:e lönegraden.

Assistenterna äro numera fördelade i två tjänstegrader. Till den lägre gruppen höra de 13 assistenterna vid straffängelserna samt 1 assistent för jordbruket vid centralfängelset i Mariestad ävensom assistenter vid centralfängelserna i Karlskrona och Norrköping. Därjämte hänföres till denna grad den nuvarande manliga assistenten vid centralfängelset i Växjö, vilken befattning emellertid, enligt vad förut är nämnt, skulle ombildas till en kvinnlig assistenttjänst. Till den nuvarande högre gruppen räknas dels 3 assistenter vid centralfängelset å Långholmen och dels 4 assistenter vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad. Erinras må emellertid, att före år 1919 fanns en grupp mellan den nuvarande lägre och den nuvarande högre gruppen samt att i den högsta gruppen voro av nu ifrågavarande assistenter upptagna allenast förenämnda tre assistenter vid Långholmsfängelset.

Vid övervägande av assistenternas placering å det nu föreliggande förslaget till avlöningsskala har jag, i anslutning till kommitténs uttalande uppfattning, ansett, att de nämnda tre assistenttjänsterna vid centralfängelset å Långholmen intaga en särställning i förhållande till övriga med dem nu likställda assistenter samt att med den omfattning detta fängelse har dessa assistenter, var inom sitt område, böra hava en jämförelsevis självständig ställning och sålunda tjänstgöra såsom ett slags avdelningsföreståndare. Med hänsyn härtill synes skäl förefinnas att, såsom tidigare varit fallet, placera dessa tre assistenter i en särskild grupp.

I en mellangrupp skulle uppföras de ovannämnda 4, till nuvarande högre gruppen hörande assistenterna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad.

Beträffande assistenten vid Härlandafängelset är emellertid att märka, att han tills vidare tjänstgör jämväl såsom redogörare för kolonien å Singeshult med särskild kassa och räkenskap. För sitt berörda uppdrag torde han, såsom kommittén föreslagit, böra åtnjuta särskild ersättning av för ändamålet disponibla medel med skäligt ansett belopp av 300 kronor, dock att dyrtidstillägg icke må därå beräknas.

Vid lärarbefattningarnas omändring till assistenttjänster torde böra iakttagas, att undervisningsassistenten vid straffängelset i Uppsala sättes i samma grupp som den andra assistenten vid fängelset eller sålunda i lägsta gruppen samt att de tre undervisningsassistenterna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda och i Härnösand hänföras till samma grupp som redogörarassistenterna vid samma fängelser, alltså i mellangruppen, i vilken grupp även de bägge undervisningsassistenterna vid centralfängelset å Långholmen böra inordnas.

Däremot torde såsom i kommitténs betänkande (sid. 79) antytts,

de nuvarande innehavarna av assistentbefattningarna vid centralfängelserna i Norrköping och Växjö kunna beredas plats på annat håll. Assistentbefattningen vid centralfängelset i Karlskrona bestrides av en å äldre stat kvarstående tjänsteman.

Hela antalet assistenter i de särskilda grupperna skulle alltså å den nya staten bliva: i lägsta gruppen 15, i mellangruppen 9 och i högsta gruppen 3.

För den lägsta gruppen synes böra gälla 9:e lönegraden eller samma lönegrad, som föreslagits för de högre kronohäktesföreståndarna; mellangruppen torde böra hänföras till 11:e lönegraden samt den högsta gruppen till 12:e lönegraden. För jämförelse må erinras, att postexpeditör är placerad i 8:e, förste postexpeditör i 10:e och kontrollör vid postverket i 12:e lönegraden.

Kamrerare. Vid centralfängelset å Långholmen finnes anställd en kamrerare i högre grad. Denne kamrerare torde lämpligen böra uppföras i 14:e lönegraden, eller i samma lönegrad som exempelvis distriktskamrerare vid statens järnvägar, inköpschef och kontorschef vid telegrafverket.

Pastorer och förste lärare.
Förste pastor och överlärare.

Enligt mitt i det föregående framlagda förslag skulle den nuvarande befattningen såsom andre pastor vid centralfängelset å Långholmen och pastorsbefattningarna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda och i Härnösand uppföras såsom ordinarie tjänster i egentlig mening med benämning pastorer och förste lärare, varjämte vid centralfängelset i Växjö skulle inrättas en ny befattning såsom pastor och förste lärare. Nuvarande befattningen såsom förste pastor vid centralfängelset å Långholmen skulle likaledes ombildas till ordinarie tjänst med benämning förste pastor och överlärare. Vid dessa tjänsters värdesättande i lönehänseende har uppmärksammats, att de prästerliga tjänsterna äro — fränsett läkarbefattningarna — de enda tjänster vid fångvårdsstaten, för vilka ovillkorligen måste fordras akademisk utbildning. Med beaktande härav samt med hänsyn till de i det föregående omförmälda, under senare tid väsentligt vidgade uppgifter, fångelsepastorerna redan fått och vilka efter tillkomsten av den sociala avdelningen inom fångvårdsstyrelsen torde komma att än mera utvecklas, har jag, i anslutning till kommitténs förslag, ansett pastor och förste lärare böra hänföras till 15:e lönegraden samt förste pastorn och överläraren till 16:e lönegraden.

Direktörer. Fångelsedirektörerna äro för närvarande i avlöninghänseende uppdelade i tre grupper. Till lägsta gruppen höra dels direktörerna vid

centralfängelserna i Norrköping, Karlskrona och Växjö, dels ock direktörerna vid de 13 straffängelserna. Andra gruppen omfattar direktörerna vid centralfängelserna i Malmö, å Härlanda, i Härnösand och i Mariestad. I högsta gruppen är placerad direktören vid centralfängelset å Långholmen.

De tre direktörsgrupperna synas å den nya staten böra uppföras i respektive 15:e, 16:e och 17:e lönegraderna.

Direktören vid centralfängelset å Härlanda skulle sålunda hänföras till 16:e lönegraden. Så länge han emellertid har tillsynen över kolonien å Singeshult, torde han, på sätt kommittén föreslagit, härför böra åtnjuta särskild ersättning av för ändamålet disponibla medel med skäligt ansett belopp av 500 kronor, dock utan rätt att därå beräkna dyrtids-tillägg.

Vid bestämmande av antalet av de ordinarie direktörsbefattningar i den lägsta graden, som må böra uppföras å den nya staten, har kommittén utgått från att samtliga de nu till denna grad hörande 16 direktörstjänsterna skulle överföras på denna stat. Detta skulle sålunda gälla jämväl de två direktörsbefattningar, som för närvarande äro avsedda för de tillsvidare helt eller delvis nedlagda centralfängelserna i Norrköping och Karlskrona. Beträffande anledningen härtill har kommittén anført följande:

»De nuvarande innehavarna av ifrågavarande två befattningar hava icke utnämnts specifikt å dessa tjänster, utan avse deras konstitutorial direktörsbefattning i viss lönegrad med placering endast tills vidare vid angiven fångvårdsanstalt. Såsom exempel i sådant hänseende kan nämnas, att nuvarande direktören vid centralfängelset i Karlskrona konstituerades att från och med den 1 augusti 1911 vara direktör vid straffängelse eller därmed i löneavseende jämnställd fångvårdsanstalt med placering tills vidare vid straffängelset i Örebro, men att han aldrig inträdde i tjänstgöring vid nämnda fångelse, utan fick densamma förlagd till straffängelset i Kristianstad, varifrån han sedermera överflyttades till dåvarande tvångsarbetsanstalten, numera centralfängelset i Karlskrona.

Det har med hänsyn till nämnda förhållande synts kommittén obiligt att, därest direktörstjänsterna vid centralfängelserna i Norrköping och Karlskrona uppfördes å övergångsstat, ovillkorligen just de personer, som vid den nya statens ikraftträdande vore innehavare av dessa befattningar, skulle i första hand överflyttas till nämnda stat. Med anledning därav och då en ökning av fångantalet kan göra det nödvändigt att när som helst åter taga endera av eller bägge de ifrågavarande anstal-

terna i fullständigt bruk har kommittén ansett sig böra föreslå, att antalet direktörsbefattningar i nu ifrågavarande grad å den nya staten bestämmas så, att samtliga ordinarie innehavare av dylika tjänster beredas möjlighet att övergå på ny stat. Det må i detta sammanhang ock framhållas, att genom nu angivna anordning kunna undvikas vissa svårigheter i lönetekniskt hänseende, som eljest skulle uppstå, därest en å övergångsstat stående direktör förordnades att vikariera å annan tjänst inom fångvården.

Kommittén förutsätter emellertid, att, därest vakans uppstår å någon av de två befattningar, om vilka nu är fråga, densamma icke tillsättes med ny ordinarie innehavare i annat fall än att, såvitt kan bedömas, mera permanent behov förefinnes av vederbörande anstalts förnyade användande till fångförvar i avsevärd omfattning, ävensom att, om vakans å annan befattning inom graden inträffar, det må tagas under övervägande, huruvida ej genom omplacering någon av de nu omhandlade tjänsterna i stället kan göras vakant.»

På i huvudsak de av kommittén sålunda anförda skäl samt under nyssberörda förutsättning anser jag mig böra tillstyrka, att även de nuvarande innehavarna av direktörstjänsterna vid centralfängelserna i Norrköping och Karlskrona må tillåtas övergå på den nya staten och att för sådant ändamål i den lägsta gruppen av direktörstjänster uppföras 16 befattningar.

Enligt föreliggande förslag skulle alltså till 15:e lönegraden hänföras 16 direktörer, till 16:e lönegraden 4 direktörer och till 17:e lönegraden 1 direktör.

Kvinnliga tjänstemän.

Lägsta graden av ordinarie kvinnliga befattningshavare intages för närvarande av kokerskorna, vilka emellertid, enligt vad förut är nämnt, skulle överföras till icke-ordinarie anställning.

Vaktfruar.

Första vaktfruar.

Närmast högre grad innehava för närvarande vaktfruarna. Dessa synas skäligen böra inordnas i den nya 1:a lönegraden under avdelning C i löneplanen. Å gällande stat äro upptagna 36 ordinarie vaktfrubefattningar, vilket antal torde böra bibehållas å den nya staten.

Första vaktfruar finnas för närvarande till ett antal av 4. Dessa befattningshavare, vilka intaga i förhållande till vaktfruarna motsvarande ställning som överkonstaplar gentemot vaktkonstaplar, hava till oförändrat antal hänförts till 3:e lönegraden under avdelningen C.

Enligt vad jag i det föregående föreslagit, skulle dels den manliga assistentbefattningen vid centralfängelset i Växjö utbytas mot en kvinnlig sådan och dels lärarinnetjänsten därstädes uppföras såsom kvinnlig assistentbefattning. Bägge dessa kvinnliga befattningar torde skäligen böra uppföras under 6:e lönegraden, avdelningen C, i löneplanen.

Kvinnliga
assistenter.

Uti 33 och 34 §§ av det nya avlöningsreglementet innefattas bestämmelser rörande avlöning till icke-ordinarie befattningshavare. Vad fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten beträffar, torde med nedan angivet undantag icke anledning förefinnas, att, såsom i nämnda 33 § förutsettes kunna ske, i stat specifikt angiva arvodesbelopp för dylik befattningshavare. Avlöningen till ifrågavarande icke-ordinarie personal skulle sålunda i allmänhet utgå från vederbörande gemensamma anslag till avlöning åt icke-ordinarie befattningshavare och enligt grunder som fastställas av Kungl. Maj:t, där ej i särskilda fall Kungl. Maj:t finner sig böra överlåta detta på verket.

Avlöning
till icke-
ordinarie
befattnings-
havare
m. m.

Emellertid torde arvodena till de föreslagna fångvårdsfullmäktige — vilka arvoden synas skäligen kunna tills vidare bestämmas till 2,000 kronor för vardera eller samma belopp, som utgår till fullmäktig hos socialstyrelsen — böra specifikt upptagas i stat.

Däremot synes ovan angivna allmänna regel böra följas i avseende å samtliga predikanter, i stället för att, såsom nu är fallet, för vissa av dem i stat upptaga specifika arvoden.

Vid vissa kronohäkten finnas för närvarande s. k. tillsyningsmän, vilka visserligen icke anses direkt tillhöra fångvården, men dock avlönas av fångvårdsmedel. Kommittén har emellertid (sid. 86 i betänkandet) ifrågasatt, huruvida ej genom vidtagande av lämpliga anordningar åtminstone vissa tillsyningsmansbefattningar skulle kunna framdeles indragas. En utredning i sådant syfte synes mig böra i sinom tid uppdragas åt fångvårdsstyrelsen att verkställa; och torde Kungl. Maj:t sedermera vara i tillfälle att vidtaga de åtgärder i berörda hänseende, vartill utredningen må kunna föranleda.

Det nu av riksdagen antagna avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, är såsom jag nämnt, avsett att tillämpas jämväl för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, dock med nödig komplettering av den reglementsförslaget bifogade tjänsteförteckningen i vad nu ifrågavarande verk angår.

Avlönings-
reglementet
m. m.

För det närmare innehållet i nämnda reglemente saknar jag anledning att nu redogöra, då reglementet redan blivit av riksdagen antaget.

Tillämpning av en reglementsbestämmelse under år 1921.

Emellertid anser jag mig böra begagna tillfället att i detta sammanhang beröra en fråga, som avser tillämpning av en bestämmelse i reglementet redan under år 1921.

Enligt 15 § av ifrågavarande reglemente skall tjänsteman äga att uppbära oavkortad lön jämte, i förekommande fall, kallortstillägg, bland annat, för den tid han tjänstgjort såsom lärare vid eller deltagit såsom elev i utbildningskurs vid verket. Motsvarande bestämmelse återfinnes ock i 16 § av kommunikationsverkens avlöningsreglemente. Däremot saknas i de för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten hittills gällande avlöningsvillkor något medgivande i dylik riktning, vadan deltagare i sådan kurs, som icke samtidigt kan bestrida sin befattning, går förlustig sina tjänstgöringspenningar och kan därjämte förpliktas att avstå så mycket av lönen, som erfordras för befattningens uppehållande.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande kommer fångvårdsstyrelsen att under år 1921 anordna en teoretisk kurs för utbildning av fångvårdstjänstemän av högre grad.

Då det synes mig obilligt, att ordinarie fångvårdstjänsteman, som är elev vid nämnda kurs, skall behöva härför underkasta sig kännbara ekonomiska uppoffringar genom avstående av någon del av avlöningen samt då detta icke skulle förekomma efter 1922 års ingång — därest det nu omhandlade reglementet från nämnda tidpunkt tillämpas å fångvården — har jag för avsikt att, om från riksdagens sida icke framställes någon erinran däremot, föreslå Kungl. Maj:t medgiva, att sådan tjänsteman må för den tid, intill högst sex månader, han deltagit såsom elev uti ifrågavarande utbildningskurs, uppbära full avlöning å sin ordinarie tjänst.

Särskilda avlöningsbestämmelser.

Såsom framgår av 2 § av det nya avlöningsreglementet, skola jämte reglementets stadganden kunna för tjänstemän vid vissa verk gälla *särskilda*, av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade avlöningsbestämmelser. Även för tjänstemän vid fångvårdsstaten torde dylika speciella föreskrifter böra fastställas.

Såsom redan förut antytts, torde sålunda beträffande tjänstemän vid fångvårdsstaten böra gälla en dylik särskild bestämmelse, avseende utsträckt skyldighet för sådan tjänsteman att såsom vikarie bestrida annan befattning.

Enligt 19 § i avlöningsreglementet skall tjänsteman, om han där-

till förordnas, vara skyldig att under sammanlagt högst tre månader av ett och samma kalenderår såsom vikarie bestrida befattning inom högre lönegrad. Med hänsyn emellertid till dels redan verkställd nedläggning tills vidare av vissa fängelser och dels framdeles möjligen skeende förändringar eller indragningar av fångvårdsanstalter bör, såsom kommittén (sid. 88 i betänkandet) framhållit, fångvården hava möjlighet att i största möjliga utsträckning kunna tillgodogöra sig sådana tjänstemäns arbetskrafter, som eljest icke skulle hava full sysselsättning. För sådant ändamål torde för tjänsteman vid fångvårdsstaten tills vidare böra föreskrivas, att han, om han därtill förordnas, skall vara skyldig att såsom vikarie bestrida befattning jämväl i samma eller lägre lönegrad.

Ytterligare en särskild bestämmelse torde böra meddelas, nämligen beträffande vissa tjänstemäns vid fångvården rätt till förmånen av kostnadsfri läkarvård m. m.

I 25 § av reglementet säges, att tjänsteman erhåller vid skada till följd av olycksfall i tjänsten på vederbörande myndighets bekostnad erforderlig läkarvård jämte läkemedel samt, där olycksfallet medför förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, jämväl andra till arbetsförmågans höjande nödiga hjälpmedel, allt enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t meddelar.

I samma paragraf är emellertid tillagt, att, i den mån vid vissa verk en utvidgad rätt i förenämnda hänseenden anses böra ifrågakomma, skall till efterrättelse lända vad Kungl. Maj:t och riksdagen därutinnan besluta. Enligt vad som framgår av motiveringen till nämnda paragraf har nämligen avsetts, att, därest inom en viss förvaltningsgren förmånen av kostnadsfri läkarvård m. m. för närvarande är medgiven i större omfattning än som sålunda i allmänhet skulle gälla, nämnda förmån icke skulle upphävas.

I de för fångvårdsstaten för närvarande gällande avlöningsvillkor är föreskrivet, att kostnadsfri läkarvård jämte medikamenter, enligt de närmare bestämmelser Kungl. Maj:t meddelar, lämnas åt tjänstemän av lägre grad men ej åt deras familjer.

I anslutning till det nyss sagda och då vid varje fängelse i allt fall måste för fångarnas räkning finnas anställd en läkare, anser jag i likhet med kommittén det böra särskilt medgivas, att tjänsteman vid fångvårdsstaten, tillhörande någon av 1—5 lönegraderna enligt reglements-förslaget 9 §, avdelningarna B eller C, även i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten må, enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, erhålla erforderlig läkarvård jämte läkemedel på fångvårdens bekostnad, dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan

dylik vårdanstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av fångvårdens medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön.

De nu föreslagna speciella föreskrifterna böra lämpligen inrymmas i den kungörelse, som angiver de verk, å vilkas befattningshavare reglementet skall äga tillämpning.

Övergångs-
anordning-
gar.

I sammanhang med framläggandet av förslaget till det nya avlöningsreglementet förutsattes, att särskild anordning skulle vidtagas vid övergång till efterskottsutbetalning av hela avlöningen ävensom att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att, i huvudsaklig överensstämmelse med vissa angivna grunder, meddela erforderliga föreskrifter i avseende å övergången till de nya avlöningsbestämmelserna. Vad nu är sagt bör självfallet gälla jämväl fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, därest nämnda avlöningsreglemente kommer att tillämpas å ifrågavarande verk.

Övergångs-
stat.

För fångvårdsstaten torde det bliva nödigt att uppföra en särskild övergångsstat (jfr betänkandet sid. 92—93).

Enligt det i det föregående framlagda förslaget skulle sålunda pastorn och kamreraren vid centralfängelset i Norrköping samt pastorn vid centralfängelset i Karlskrona uppföras å övergångsstat med de å nu gällande stat dem tillförsäkrade avlöningar. Därjämte torde en å äldre stat kvarstående bevakningsbefälhavare vid förutvarande tvångsarbetsanstalten i Karlskrona böra med sin gamla avlöning upptagas å övergångsstat.

Likaledes böra de nuvarande innehavarna av de å gällande stat såsom ordinarie tjänster uppförda 13 kokerskebefattningarna lämnas tillfälle att, om de så önska, å övergångsstat bibehålla sina hittillsvarande avlöningsförmåner.

Den å nu gällande övergångsstat uppförda predikantsbefattningen vid kronohäktet i Eskilstuna torde fortfarande böra bibehållas å övergångsstat med nuvarande arvodesbelopp.

Å övergångsstat böra slutligen uppföras två ordinarie fångevaldiger, vilka åtnjuta lön enligt äldre stat.

Stater.

I gällande riksstat äro för fångvården uppförda följande ordinarie anslag, nämligen:

dels ett bestämt anslag för fångvårdsstyrelsen, för bestridande av avlöningar — fränsett ålderstillägg — till ordinarie tjänstemän samt vikariatsersättningar, arvoden och flitpenningar åt extra biträden, m. m.,

dels ett bestämt anslag till fångars vård och underhåll, från vilket bestridas avlöningar — fränsett ålderstillägg — till vid fångvårdsstaten an-

ställda ordinarie tjänstemän samt pastorer, lärare och lärarinna ävensom vissa predikanter,

dels ett förslagsanslag till fångars vård och underhåll, från vilket anslag bestridas ersättningar till vikarier för tjänstemän vid fångvårdsstaten, avlöningar till icke-ordinarie personal i allmänhet, hyresersättningar och vedanslag till befattningshavare vid fångvårdsstaten samt egentliga driftkostnader för fängelserna, såsom fångars förplägning och beklädnad ävensom uppvärmning och reparationer vid fängelserna samt fångtransporter m. m., varjämte från samma anslag bestridas expenser samt rese- och trakamentsersättningar för såväl fångvårdsstyrelsen som fångvårdsstaten,

dels ock ett förslagsanslag till ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän.

Därest nu det nya avlöningsreglementet skall vinna tillämpning å fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten, betingas därav förändrad uppställning av staterna för ifrågavarande verk. Därvid torde, vad avlöningsstaterna beträffar, böra tillämpas de grunder, som finnas angivna i kommitténs betänkande (sid. 95—99).

I enlighet härmed skulle kostnaderna för avlöningar till de ordinarie tjänstemännen angivas i *en* anslagspost för fångvårdsstyrelsen och *en* anslagspost för fångvårdsstaten, från vilka särskilda anslag jämväl skulle bestridas de i lönerna ingående belopp, som motsvara nuvarande ålderstillägg. Dessa bägge anslagsposter skulle erhålla förslagsanslags natur. Det nu i stat uppförda anslaget till ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän skulle däremot icke vidare förekomma.

Enligt i betänkandet angivna beräkningsgrunder hava anslagsposterna »avlöningar till ordinarie tjänstemän» upptagits för fångvårdsstyrelsen till förslagsvis 178,000 kronor och för fångvårdsstaten till förslagsvis 2,017,000 kronor.

Vidare skulle för såväl fångvårdsstyrelsen som fångvårdsstaten uppföras särskilda anslagsposter till vikariatsersättningar åt vikarier å ordinarie befattningar. Dessa anslagsposter hava förslagsvis upptagits till 5,000 kronor för fångvårdsstyrelsen och 80,000 kronor för fångvårdsstaten.

Såsom i det föregående antytts skulle i staten för fångvårdsstyrelsen specifikt upptagas arvoden till fullmäktige; och torde för detta ändamål böra uppföras en anslagspost å tillhopa 4,000 kronor, vilken lämpligen bör hava karaktären av förslagsanslag, högst.

Å den nya staten för fångvårdsstyrelsen bör uppföras en särskild anslagspost med beteckning »avlöningar till icke-ordinarie befattnings-

havare m. m.» och såsom förslagsanslag, högst. Denna anslagspost har beräknats till 22,000 kronor.

Vad fångvårdsstaten beträffar finnes icke i gällande stat uppförd någon särskild post för avlöningar till icke-ordinarie tjänstemän, utan bestridas dessa, såsom förut är nämnt, i allmänhet från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. För vinnande av större överskådlighet och reda torde, i anslutning till vad som föreslagits beträffande fångvårdsstyrelsen, å den nya staten böra uppföras en för fångvårdsstaten avsedd särskild anslagspost för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. Då emellertid antalet sådana befattningshavare måste i viss mån rätta sig efter antalet fångar och sålunda kan komma att undergå avsevärda växlingar samt då härtill kommer, att grunderna för avlöningsförmånerna även för dessa icke-ordinarie befattningshavare skulle fastställas av Kungl. Maj:t, kan, såsom kommittén framhållit, anslagsposten i fråga, vilken självfallet måste hava förslagsanslags natur, icke begränsas till ett högsta belopp. Ifrågakvarande anslagspost har uppförts till förslagsvis 600,000 kronor.

Under rubriken omkostnadsstat torde lämpligen böra uppföras en anslagspost för bestridande av övriga kostnader för fångvård, vilken anslagspost givetvis måste hava förslagsanslags natur. Vid beräkningen av nämnda anslagspost torde kunna läggas till grund den summa, som enligt beräkning för år 1921 skulle täckas av förslagsanslag för fångars vård och underhåll, dock med avdrag av de belopp, som för nämnda år avsetts för bestridande av utgifter under sådana titlar, vilka föreslagits skola överföras till andra anslagsposter. Med tillämpning av nämnda beräkningsgrund har under rubriken omkostnadsstat upptagits ett förslagsanslag av 2,450,000 kronor.

Godtages vad sålunda i olika hänseenden föreslagits, skulle staterna för fångvården få följande utseende:

Ordinarie stat.

A. Avlöningsstat.

Fångvårdsstyrelsen.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> . . .	178,000	kronor
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	5,000	»
Arvodet å 2,000 kronor till två fullmäktige, <i>förslagsanslag, högst</i> ,	4,000	»
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag, högst</i> ,	22,000	»

Fångvårdsstaten.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> . . .	2,017,000	kronor
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	80,000	»
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	600,000	»

B. Omkostnadsstat.

Övriga kostnader för fångvård, <i>förslagsanslag</i>	2,450,000	kronor
Summa <i>förslagsanslag</i>	5,356,000	kronor.

Övergångsstat.

	Lön eller motsvarande.	Tjänst- göringspen- ningar eller motsvarande.	Arvode.	Summa.
1 kamrerare	2,300	1,200	—	3,500 ¹
1 pastor, arvode	2,100	1,150	—	3,250 ²
1 pastor, arvode	2,300	1,200	—	3,500 ³
1 bevåkningsbefälhavare	2,000	—	500	2,500 ⁴
1 predikant	—	—	600	600
1 kokerska	400	200	—	600 ⁵
12 kokerskor	4,800	2,400	—	7,200 ⁵
1 fångevaldiger	500	—	—	500
1 d:o	500	—	—	500
Till ålderstillägg, förslagsvis	—	—	—	4,500
Till hyresersättningar och vedanslag, där för- mån av fri bostad med bränsle icke åt- njutes, förslagsvis	—	—	—	6,050
Summa <i>förslagsanslag</i>	—	—	—	32,700

¹ Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.

² Efter 5 år kan den del av arvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.

³ Efter 5 år kan den del av arvodet, som motsvarar lön, höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor. — Så länge ifrågavarande befattning är placerad vid centralfängelset i Karlskrona, skall befattningens innehavare utan särskild ersättning jämväl bestrida de prästerliga göromålen vid straffängelset i Karlskrona.

⁴ Efter 5 år utgår ålderstillägg med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor. — En fjärdedel av innehavande lön, arvode och ålderstillägg utgör tjänstgöringspenningar.

⁵ Efter 5 år kan lönen höjas med 50 kronor och efter 10 år med ytterligare 50 kronor.

Kostnadsberäkning. Till ledning vid bedömandet av den kostnadsökning, som en tillämpning av föreliggande förslag till lönereglering m. m. beträffande fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten skulle medföra, tillåter jag mig åberopa följande av kommittén i betänkandet meddelade utredning.

I riksstaten för år 1921 äro för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten uppförda, bland andra, följande anslag:

Fångvårdsstyrelsen	kr.	116,300	
Fångars vård och underhåll:			
bestämt anslag	»	949,800	
förslagsanslag	»	2,500,000	
Förstärkning av förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, förslagsanslag, högst	»	600,000	
Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän, förslagsanslag	»	90,000	
Extra aktuarie i fångvårdsstyrelsen, förslagsanslag, högst	»	3,900	kr. 4,260,000
Läggas härtill			
kostnaderna för tillfällig löneförbättring till ordinarie tjänstemän, beräknade efter förhållandena år 1919, omkring	»	194,300	
samt			
till förstärkning av arbetskrafterna å fångvårdsstyrelsens arbetskontor av inkomster å arbetsdriften anvisade	»	5,950	
ävensom			
skillnaden mellan, å ena sidan, den av Kungl. Maj:t i den för år 1921 fastställda staten å förslagsanslag till fångars vård och underhåll upptagna slutsumman, 3,300,000 kronor, och, å andra sidan, de i riksstaten för samma år för ifrågavarande ändamål uppförda förslagsanslag samt förstärkningsanslag, tillhoppa 3,100,000 kronor	kr.	200,000	
			erhålles en totalsumma av kr. 4,660,250

De framlagda nya staterna, övergångsstaten däri inräknad, sluta å ett sammanlagt belopp av kr. 5,388,700

Vid en jämförelse mellan den näst förut återgivna totalsumman och det sist angivna beloppet är emellertid att märka följande.

I den för de nuvarande kostnaderna upptagna summan ingår icke värdet av bostad och bränsle, som åtnjutes in natura och icke heller till vissa icke-ordinarie befattningshavare utgående tillfällig löneförbättring, medan däremot i nämnda summa äro inberäknade en del utgiftsbelopp, som rätteligen äro att betrakta såsom dyrtidstillägg. I sistberörda hänseende må erinras, hurusom ersättning för bostad och bränsle skall bestämmas efter gängse priser, vadan dylik ersättning utgått med belopp, som innefatta jämväl den av kristiden föranledda prisstegringen.

Beträffande de föreslagna nya staterna bör uppmärksammas, att däri upptagna avlöningsbelopp komma att i viss mån minskas på grund av skyldigheten att erlægga ersättning för tjänstebostad.

Likaså må framhållas, hurusom särskilt de för vikariatsersättningar och avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare beräknade anslag måste betraktas såsom synnerligen approximativa.

Vidare må erinras, att genom den föreslagna anordningen vid övergång till efterskottsutbetalning av hela avlöningen en kostnadsökning föranledes första året, då de nya staterna börja tillämpas.

Slutligen är att märka, hurusom vid dessa kostnadsberäkningar hänsyn icke — med ovan angivna undantag — blivit tagen till dyrtidstillägg, vare sig de som nu utgå, eller de som efter regleringens genomförande kunna antagas komma att utgå.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen:

**Departement-
chefens
hemställan.**

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 januari 1922 äga tillämpning å befattningshavare vid fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten:

dels besluta, att uti den till samma reglemente hörande tjänsteförteckningen skall under andra huvudtiteln införas följande:

Verk och befattningar.	Avdelning och löne- grad enligt löneplanen.	Verk och befattningar.	Avdelning och löne- grad enligt löneplanen.
Andra huvudtiteln.		<i>Fångvårdsstaten.</i>	
Fångvårdsstyrelsen och fångvårds- staten.		1 direktör av 1:a klass	B 17
<i>Fångvårdsstyrelsen.</i>		4 direktörer av 2:a klass	B 16
1 överdirektör	A 2	1 förste pastor och överlärare	B 16
2 byråchefer	B 20	16 direktörer av 3:e klass	B 15
3 byrådirektörer	B 18	5 pastorer och förste lärare	B 15
2 sekreterare	B 15	1 kamrerare	B 14
1 kamrerare	B 15	3 assistenter av 1:a klass	B 12
2 notarier	B 13	9 assistenter av 2:a klass	B 11
1 aktuarie	B 13	15 assistenter av 3:e klass	B 9
2 revisorer	B 13	2 assistenter, kvinnliga	C 6
3 assistenter av 3:e klass	B 9	8 kronohäktesföreståndare av 1:a klass	B 9
2 kontorskrivare, kvinnliga	C 5	7 kronohäktesföreståndare av 2:a klass	B 8
3 kanslibiträden, kvinnliga	C 3	12 uppsyningsmän	B 5
3 kontorsbiträden, kvinnliga	C 2	3 yrkesmästare av 1:a klass	B 5
2 skrivbiträden, kvinnliga	C 1	46 överkonstaplar	B 4
1 förste expeditionsvakt	B 3	23 yrkesmästare av 2:a klass	B 4
2 expeditionsvakter	B 1	402 vaktkonstaplar	B 2
		4 första vaktfruar	C 3
		36 vaktfruar	C 1

dels godkänna följande särskilda bestämmelser att från och med den 1 januari 1922 lända till efterrättelse beträffande tjänstemän vid fångvårdsstaten, nämligen:

tjänsteman skall, om han därtill förordnas, vara skyldig att såsom vikarie bestrida befattning i samma eller lägre lönegrad;

tjänsteman, tillhörande någon av 1—5 lönegraderna enligt avlöningsreglementets 9 §, avdelningarna B eller C, må även i andra fall än vid skada till följd av olycksfall i tjänsten, enligt av Kungl. Maj:ts meddelade närmare bestämmelser, erhålla erforderlig läkervård jämte läkemedel på fångvårdens bekostnad, dock att vård å sjukhus, sanatorium eller annan dylik vård-

anstalt icke må vid sådant sjukdomsfall bestridas av fångvårdens medel under tid, då tjänstemannen åtnjuter oavkortad lön;

dels godkänna det av mig framlagda förslag till stater för fångvårdsstyrelsen och fångvårdsstaten;

dels ock under riksstatens andra huvudtitel, med uteslutande av de under avdelningen E., Fångvården, uppförda ordinarie anslagen till fångvårdsstyrelsen, fångars vård och underhåll samt ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anställda ämbets- och tjänstemän, under samma avdelning uppföra under rubriken »fångvården» ett ordinarie förslagsanslag å 5,356,000 kronor och under rubriken »fångvården: övergångsstat» ett ordinarie förslagsanslag å 32,700 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle proposition i ämnet avlåtas till riksdagen av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

N. Cervin.
